

Недалечко червоне яєчко!

Фото Олесь Дмитренко

Борис ОЛІЙНИК,
голова Українського фонду культури

Із перших працівників у фонді лишилося четверо: Роман Лунь, Віктор Женченко, Дмитро Янко і я, грішний. Ось уже двадцять п'ять літ тягнемо основну лямку чесно, самовіддано, безкорисливо...

Отож бодай пунктирно окреслимо пережите, перебуте й сподіяне Українським фондом культури, котрий, започаткований ще в старому режимі, взяв на себе роль групи прориву в нове, демократичне, правове суспільство. І, по суті, був серед тих пролісків, що вщували весну незалежності.

Серед фундаторів нашої організації були активні сподвижники — видатні діячі літератури і мистецтва Олесь Гончар, Олександр Білаш, Іван Карабиць, Олекса Коломієць, Петро Тронько, які вже відійшли у вічність, а також ті, хто й донині співпрацює із Фондом культури: Анатолій Авдієвський, Володимир Бровченко, Дмитро Гнатюк, Микола Луків, Михайло Шевченко, Юрій Мушкетик, Петро Толочко.

Нинішні покоління навіть не уявляють, наскільки непросто було долати кліше і стереотипи в поглядах значного гурту тодішніх партійців та урядовців, котрі духовну сферу вважали за надбудову, яку треба пильно стерегти, аби її не занесло в ясків збочення.

Далеко не всі відають, що до заснування багатьох громадських нині діючих новоутворень мав причетність Український фонд культури. Ми були прямо дотичні до організації установчих зборів історико-освітнього товариства "Меморіал" та проектування пам'ятника жертвам репресій у Биківні. Український фонд культури ще 1990 року за багатотисячного велелюддя першим, ще до урядових рішень, освятив хрест на Кургані скорботи в пам'ять жертв голодомору 1932–1933 років, де там же, на околиці Лубен, біля Мгарського Свято-Преображенського

Хліб наш духовний Українському Фонду культури — 25

Благодійній організації — Українському фонду культури — 12 квітня 2012 року виповнюється чверть віку. З погляду вічності — звичайно ж, лише мить. З огляду людського життя — досить поважний перегін. Та коли зважати, що за цей час сталася не тільки зміна державного устрою, а й народилася нова держава на ім'я Україна і що ми в цьому статусі вже функціонуємо понад два десятиліття, то за насиченістю вікомними подіями цей часовий відтинок гідний цілого століття! Особливість нинішнього свята ще й у тому, що відбувається воно в Колонній залі імені М. В. Лисенка Національної філармонії, де й започаткувалося. Хай славляться імена тих, хто розпочинав — і нині сухих і тих, що не дійшли до цього дня!

монастиря, 1993 року зведено поминальний великий дзвін. Звідтоді тут щорічно у День пам'яті відправляється панахида по загиблих від голоду. Я мав честь на 19-ій Всесоюзній партконференції (1988, Москва) вперше на такому рівні вимагати розкрити правду про голодомор.

Разом з Українським товариством охорони пам'яток історії і культури 1987 року перед керівництвом Республіки та Міністерством оборони СРСР було порушено питання про відродження Києво-Могилянської академії і вивільнення військовим відомством їй належних приміщень. Я вручив маршалу Дмитру Язову листа з пропозиціями з цього приводу, на якому він вчинив позитивну резолюцію. Певно ж, об цім нинішні насельники Києво-Могилянської академії й не відають, а ті, хто відають, — примовчують.

Чи багатьом відомо, що саме наш Фонд 1987 року визначив одну зі своїх станових програм "Рідна мова" і заснував Товариство української мови імені Тараса Шевченка, яке згодом переросло у нинішню Всеукраїнську "Просвіту"? Що під крилом Фонду культури за цільовою програмою "Мова і культура" постав Ук-

раїнський центр Міжнародної освіти на чолі з Дмитром Будковим?

Довелося й мені йти на амбразуру, відстоюючи Канів від промислової забудови, разом із громадськістю зупиняючи намір перекидання забруднених вод Дунаю в Дніпро, зокрема заморозити будівництво АЕС у Криму й Чигирині.

Упродовж кількох років за нашої участі створювався художньо-документальний багатосерійний фільм про життя і творчість нашого національного і світового генія. Відомий кінорежисер Станіслав Клименко (царство йому небесне) благословив у світ значний, украї потрібний серіал, якому напередодні 200-ліття від дня народження Кобзаря необхідно дати зелене світло.

Прилучався Фонд культури і до спорудження пам'ятників великому Тарасові у Львові, Санкт-Петербурзі, Білій Церкві, селищі Нові Санжари на Полтавщині та інших містах і селах України.

Наша Шевченкіана знайшла своє продовження у здійсненні Великого проекту "Григорій Сковорода", спрямованого

Закінчення на стор. 3

ТАРАСОВІЙ ЦЕРКВІ БУТИ!

2

ПРОСТІР ВЛАСНОЇ СВОБОДИ

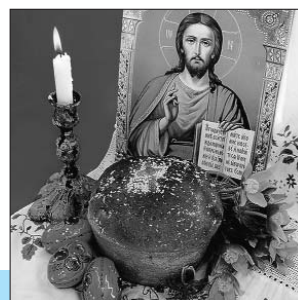
4–5

ПОЕТИЧНА АНТОЛОГІЯ "СТРІЛА"

8–9

РАДІСТЬ ВОСКРЕСІННЯ

10–11

ЩО ОБ'ЄДНУЄ ВІКІСПІЛЬНОТУ?

14–15

Закінчення.
Початок на стор. 1

Хліб наш духовний Українському Фонду культури — 25

Поети Іван Драч та Борис Олійник на художній виставці. 2011 р.

сеєнко (царство їй небесне).

Фонд культури здійснив основні організаційні заходи у відродженні вітчизняного краєзнавства та у створенні в березні 1990 року Спілки краєзнавців України на чолі зі світлої пам'яті академіком Петром Тимофійовичем Троньком.

Прилучилися ми й до заснування Спілки кобзарів, що має вже статус Національної, та до відкриття першої в історії України школи кобзарського мистецтва в селі Стрігівці на Київщині, яка успішно діє з 1989 року, — нині Вища педагогічна школа кобзарського мистецтва.

Виставкова зала УФК давно вже стала престижною не лише для киян. Молоді й знані художники прагнуть явити свій доробок, бо відчувають тут і фаховий підхід організаторів, і суто людське тепло. Щорічно в залах Фонду культури влаштовується понад 30 виставок: тематичних, групових і персональних, а за чверть віку їх відбулося близько тисячі.

Із перших днів існування Фонд причетний до повернення на Батьківщину культурних та історичних національних цінностей, які з різних причин опинилися за межами України. Придбані рукописи Марка Вовчка з правками та автографами І. Тургенєва, П. Куліша, пitalьник, складений її рукою, передсмертна записка та інші матеріали. Повернуто окремі художні твори Т. Шевченка, І. Рєпіна, І. Труша, В. Касіяна, Д. Левицького, О. Архипенка, Я. Гніздовського, Й. Буковецького, О. Екстер, матеріали з творчого спадку письменників Богдана Лепкого, Уласа Самчука, диригента, композитора й музикознавця О. Кошиця, співака М. Менцинського та чимало інших історичних та мистецьких цінностей, зокрема унікальну ікону Охтирської Божої Матері.

Фонд сприяв відродженню культур усіх народів, які живуть і діють в Україні. За нашої безпосередньої участі створено національно-культурні товариства єврейської, тюркомовних народів, ассирійської, вірменської, грецької, грузинської, болгарської, азербайджанської, дагестанської, німецької, російської та інших національних громад України; Пушкінський, Слов'янський центри та інші асоціації та об'єд-

нання, подбали про їхню стартову діяльність. Спільно з національними товариствами влаштували республіканські фестивалі фольклорної творчості “Хороводи дружби”, зокрема в Одесі й Маріуполі.

Президія правління постійно турбується, аби наші добродійні активісти, знані майстри культури та їхні творчі здобутки були поціновані державними нагородами, удостоєні почесних звань і літературно-мистецьких премій.

За нашим поданням найвищою відзнакою в галузі культури — Національної премії України імені Тараса Шевченка удостоєні письменники, художники, артисти, літературознавці та мистецтвознавці, художні колективи — капела бандуристів імені Тараса Шевченка (м. Детройт, США), Кубанський хор (Росія), Львівський юнацький хор.

Задля заохочення активістів на ниві відродження національної культури 1990 року ми заснували Міжнародну премію імені Володимира Винниченка, яка присуджується за творчі досягнення в літературі, мистецтві та за благодійницьку діяльність. Премії удостоєні чимало діячів культури і доброчинців нашої держави, а також зарубіжних країн — Австрії, Великобританії, Канади, Росії, Сирії, США і Югославії.

Із 1993 року присуджується літературно-мистецька премія імені Івана Нечуя-Левицького за високохудожнє, оригінальне втілення українського національно-характеру в літературі й мистецтві, лауреатами якої стали чимало провідних прозаїків, поетів, публіцистів, журналістів, художників, мистецтвознавців, кобзарів і колективів Одеського театру юного глядача.

Взяли ми під своє крило задля подальшого існування літературно-мистецької премії імені Григорія Сковороди та “Осіньне золото” імені Дмитра Луценка. Ці престижні відзнаки успішно функціонують.

Масштабна і різноманітна діяльність наших обласних і міських відділень, які, здійснюючи загальноукраїнські програми, виробили свої, регіональні програми у відживленні джерел народної культури, подальшого збагачення духовної скарбниці нашого народу, повернення до життя

призабутого вітчизняного минулого та сприяння розвитку сучасної культури.

Зрозуміло, що згадане — лише мала децима від сподіяного працівниками Фонду культури, його обласними й міськими відділеннями та численними добродійними подвижниками, серед яких наші вірні друзі вже впродовж років, зосібне: Євген Афонін, Юрій Богуцький, Володимир Лазоренко, Леонід Кучма, Дмитро Іванов, Володимир Семиноженко, Вячеслав Богуслаєв, Юрій Агарков, Володимир Воробей, Тетяна Крещенко. Ряд не закінчує. Зробити можна було б і значно більше, аби наш осередок, як і вся українська культура, не перебував останніми роками в надзвичайній фінансово-економічній скруті. Ми діємо в реальних обставинах, а вони, на превеликий жаль, поки що вкрай несприятливі для повноцінного розвитку національної культури. Матеріальний рівень переважної більшості населення — на межі виживання, а відтак і основа для громадського сприяння духовній сфері вкрай мізерна. Останнім часом навіть у подвижників опускаються руки і постає питання: задля держави, то чи є вона у нас повноростою? У нинішньому стані — це скоріше територія, поділена між кланами, і чимало з владоможців просто обслуговують їх. То чи до культури тим, що сидять на валізах краденого і за першої ж тривоги зникнуть за бургом, де їм уже готовий і стіл, і дім?

Наступ на кореневу систему нації іде як ніколи знахабніло відкрито. Може, хтось думає, що злочинний хаос у забудові Києва — це лише прояв хапального рефлексу? Та ні! За цим проглядається підступний замір змінити історичний профіль Києва, аби нащадки втратили нить історичної пам'яті.

А чи випадково почалося поголове виселення саме культурних осередків під приводом планової забудови? Виселений і схований у ящиках Музей історії Києва. Серед білого дня зруйновані залишки Фортеці. Вигнані зі своїх помешкань журнал “Радуга”, магазини “Поезія”, “Мистецтво”, “Ноти” та інші. Певні сили заміряються і на наше приміщення — пам'ятку архітектури, яку Фонд культури з руїн повернув до життя.

Що ж, перебудемо й це: на ниві Українського фонду культури і надалі трудитимуться люди, для яких хліб насущний немислимий без хліба духовного. Тим паче, що нинішній міський голова Олександр Павлович Попов разом зі своєю командою активно беруться за духовне відродження Києва. Серед таких акцій є спорудження у парку Перемоги в м. Києві пам'ятника Матері-Вдові, створюється за всенародною ініціативою, підтриманою Українським фондом культури.

Хай їм і нам Господь допомагає в цій шляхетній, святій справі! “Не вмирає душа наша, не вмирає воля”. Напередодні 200-літнього ювілею нашого світоча ці його слова стали девізом непохитної впевненості, що ми — нездоланні!

Будьмо!!!

Борис ОЛІЙНИК,
голова Українського фонду культури

● «ПРОСВІТА»

Хто відповідь за розбій у Новомосковську?

Заява Всеукраїнського Товариства “Просвіта” імені Т. Г. Шевченка

Нещодавно у Новомосковську Дніпропетровської області сталася вражаюча за своїм цинізмом подія — з приміщення, яким близько 20 років користувалася місцева “Просвіта”, а також низка громадських організацій, де було облаштовано “Українську світлицю”, таємно вивезли все майно і замінили замок на дверях. У цивілізованому суспільстві це робиться тільки за рішенням суду. Але в Новомосковську вдалося до справжнього розбою щодо українських громадських організацій. Проте правоохоронці цього вперто не бажають помічати.

Як повідомляє багаторічна голова Новомосковської “Просвіти” Емма Шаповалова, значну частину свого майна вони не можуть знайти дотепер. Тільки книг вивезли 2170 одиниць. А ще — 10 тек цінної документації, у якій вся історія Новомосковської “Просвіти”, що є однією з найкращих наших організацій на Дніпропетровщині і може похвалитися численними ініціативами і добрими справами.

І хоч міська влада обіцяє надати для “Просвіти” інше приміщення, цього не зроблено досі. Тому ми звертаємося безпосередньо до міського голови Новомосковська Сергія Мороза з вимогою вирішити таке важливе питання. Бо “Просвіта”, без перебільшень, є візитною карткою міста на Самарі.

Конференція в Одесі

Світлана ФЕЦЕНКО,
зав. оргвідділу ВУТ “Просвіта” імені Тараса Шевченка

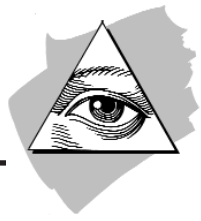
Згідно з ухвалою Центрального правління Всеукраїнського товариства “Просвіта” імені Тараса Шевченка, 7 квітня 2012 року відбулася позачергова звітно-виборна конференція Одеського обласного об'єднання.

У виступах делегати відзначали відсутність системної організаційної роботи з районними об'єднаннями, Центральним правлінням, органами місцевої влади, установами й організаціями щодо виконання ст. 10 Конституції України — утвердження державної мови на теренах Одещини. Не було належного реагування на порушення органами місцевої влади чинного мовного законодавства, зокрема у сфері освіти. Натомість робота була зосереджена на організації публічних заходів: пікетів, мітингів, на які органи місцевої влади не реагували.

Голова об'єднання Олександр Степанченко у відповідь на критику делегатів запевнив, що всі недоліки буде враховано в організації та проведенні просвітницьких заходів і в процесі роботи виправлено.

Делегати знову обрали його головою, давши шанс на усунення недоліків і поліпшення просвітницької роботи об'єднання.

Повністю було оновлено склад Правління, за кожним із його членів закріплено конкретний напрямок діяльності.

Петро АНТОНЕНКО

Згладжені грані «круглого столу» Чи усвідомлює інтелігенція свою вину і відповідальність за стан суспільства?

Супільний запит на вихід із тої глибокої кризи, у якій ми опинилися, коло-сальний. Він породив ідею, що вилилася у Звернення трьох наших найбільших християнських конфесій, оприлюднене 1 грудня 2011 р. з нагоди 20-ї річниці Всеукраїнського референдуму за Незалежність. До народу звернулися Українські Православні Церкви Київського і Московського патріархатів та Українська Греко-Католицька Церква. Ось квінтесенція цього заклик: “У чому причина наших тривалих негараздів та як налагодити гідне життя суспільства?.. Не шукати мемо винних зовні — головна причина негараздів прихована в нас самих, у духовній кризі, яка роз’їдає наше суспільство... Ми закликаємо всіх людей доброї волі... засвідчити соборність, розкрити духовний потенціал, даний Богом нашому народу, та утвердити в суспільстві принципи любові, справедливості й взаємодопомоги. Єднання суспільства навколо цих духовних ідеалів, громадська самоорганізація та взаємна підтримка — найкращий захист в умовах політичних та економічних криз”.

На ґрунті цього закликів представники інтелігенції України утворили громадський рух — Ініціативна група “Першого грудня”. Тільки на позиціях незалежності, моральності у загальноукраїнському обговоренні й спільному пошуку шляху можливий вихід із кризи — задекларували ініціатори.

Не варто зайве запитувати, як саме утворилася ця група з одинадцяти осіб, хоч запитання саме напрашується в нашому заполітизованому суспільстві, коли часто за “всенародним і всезагальним” стоять конкретні імена і групи з їхніми конкретними інтересами. Віримо, що це справді суто громадський рух, ініціатива мислячих, гідних, небайдужих особистостей, тобто самосформована група. Врешті, Іван Дзюба, Євген Сверстюк, кардинал Любомир Гузар — чи не найактивніші учасники Ініціативної групи — авторитети нації, хоч самі вони волюють унікати таких визначень.

Є суспільний запит, відтак, є ідея. Але є ще її втілення, тобто йдеться про задум і виконання. Є констатація, а є пропозиція, програма дій, вічне — що робити і що актуальніше — як робити? Так-от, відповідей на “що” і “як” — на форумі не прозвучало. Що саме і як має робити інтелігенція, аби перестати, за висловом Є. Сверстюка, “шоденно пити чашу ганьби”? Що і як?

Так чи інакше, але ця група вивела ідею моральності суспільства з площини абстракції до конкретики: проголошено постійно діючий Національний круглий стіл під назвою “Вільна людина у вільній країні” як інструмент загальносуспільного діалогу, пошук конкретних шляхів виходу з кризи. Перше засідання відбулося 5 квітня у столиці в Українському домі.

Очевидно, кожне засідання НКС матиме свою назву. Перше називалося “Місія інтелігенції та вільних людей України”. Схоже, оргкомітет “столу”, призначений тією ж ініціативною групою, у посліху не вчтився в цю назву. Бо, мабуть-та-

ки, замість підступного сполучника “та” за логікою мало б бути “і всіх”. А так вийшла “обмовка за Фрейдом”, що виокремила інтелігенцію за коло “вільних людей”. Утім, кажуть, обмовки не бувають випадковими.

І яке ж коло “вільних чи не-вільних” учасників форуму? Склад учасників круглого столу визначила Ініціативна група з 76-ти осіб. Це поза самими одинадцятьма членами групи. Критерії відбору? Різні сфери життя, суспільна активність людей, присутність регіонів, хоча столиця чисельно була представлена масовіше, ніж усі області, разом узяті. Звісно ж, хто організовує, той має власні думки щодо участі чи неучасті когось в акції. І все ж, — забагато у списку персоналій, “справами не озвучених”. Або відомих більше словом, ніж ділом. Хіба зайвою була б участь у акції таких людей дії, як заступник голови Донецької “Просвіти” Марія Олійник, яка бореться, зокрема і в судах, за збереження в регіоні українських шкіл, стає на захист державної мови? Що ж, довіримося Ініціативній групі і її вибору. Хоч говоримо про надзвичайно серйозну і важливу річ, адже учасники круглого столу взяли представити інтелігенцію України і мали виробити чіткі політичні ситуації: згорання демократії, політичні процеси над людьми, яких назвав поіменно.

Врешті, одна з основних секцій круглого столу була якраз політично-правовою, і її ухвала (ни-

щівна критика влади), зачитана на заключному пленарному засіданні, нічим не відрізнялася від ухвал мітингів опозиції, тобто абсолютно конкретних політичних сил. Ще далі пішов один із учасників круглого столу, молодий історик і політолог, який висловив побажання, щоб “перша лінійка” Ініціативної групи й інші поважні учасники форуму “поповнили лави” неназваної політичної сили. Очевидно, він навіть знав, до якої саме партії їм треба вступити. Тож хоч у форумі не брали участі задля “позапартійності” представники влади, народні депутати і провідні політики опозиції, вітри чергових виборів таки вияли над зібранням.

Однак пошук виявився складнішим за констатацію. Хоча, здавалося б, тон обговоренню задали і змістовне вступне слово головуючого Івана Дзюби, і блискуча доповідь Євгена Сверстюка, і нагадування кардинала Любомира Гузара про високу місію і водночас високу відповідальність інтелігенції, загалом рівень форуму був нижчим від означеної планки. І на пленарних, і на секційних засіданнях переважали абстракції численних завсідників подібних столичних зібрань. Тому вже не дивували постійні звертання до влади, яку ляляли і від якої начебто намагалися дистанціюватися. Одне з ключових застережень І. Дзюби, що це діалог не так із владою, як діалог суспільства, інтелігенції, врешті громадянина з самим собою, якимось не почули. Від влади вимагали і того, і отого (наприклад, відставки Табачника). Але чомусь мало дії вимагали від самих себе. Ось приклад. Якщо вже наша політична еліта така нездарна, хвора на гетьманство і містечкові амбіції, не здатна об’єднатися, то чому б інтелігенції не поговорити з політичними вождами дещо іншою мовою? Наприклад, ультимативно заявити, що вона припинить членство в партіях, особливо карликових, диванних і віртуальних, якщо політводжі негайно не розпочнуть

об’єднання демократичних сил. Натомість бачимо понуре членство в партіях і потурання цим самим до незнищеної ситуації слів, а не справ.

Ося відсутність дії, “чину”, до якого закликав кардинал Гузар, губить усе. Я побачив це і в роботі секції форуму, де обговорювали питання комунікації в суспільстві, простіше кажучи, ситуації в нашому інформаційному просторі. Мене ця секція зацікавила не тільки як журналіста. Адже академік Юхновський, теж один з членів Ініціативної групи, сказав на пленарному засіданні: “Свобода слова — найголовніша категорія в державі, яку ми маємо задекларувати”.

На жаль, до цього ще далеко. На секції, в якій працювали відомі журналісти, громадські діячі, лунали переважно плачі щодо ситуації зі свободою слова, щодо стану наших ЗМІ. Знову — апеляції до влади, щоб вона “зробила медіа вільними”, щоб не прославляла через них себе; мало не шаманські заклинання до колег журналістів — не писати замовні матеріали, згадати про “журналістську етику”, менше лити бруду, чорноти, не допускати провокацій у медіа. Останнє пропонувалося мало не в адміністративний спосіб. Як і обмеження негативу в медіа, аж до того, що за досвідом однієї посткомуністичної країни, правда, невдалим, ввести обов’язкову трансляцію в ефірі близько “трьох годин на добу позитиву”. Так уже недалеко й до “міністерства правди” з роману Орвелла “1984”.

Наслухавшись цих благих побажань, я зробив дві пропозиції, які запропонував внести в ухвалу нашої секції і подати на заключне засідання круглого столу. Перше — констатувати, що наш медіа-простір абсолютно спотворений і не є національним та демократичним. Друге — національно-демократичні сили, якщо говорити ширше, та ж інтелігенція, продемонстрували за ці 20 років повну нездатність творити гідний євро-

пейської держави інформаційний простір. Більше того — нерозуміння, наскільки це важливо й потрібно. На прохання деталізувати першу тезу, пояснив, що в нашому медіа-просторі, особливо якщо брати накладі видань, передплату, а в електронних медіа чисельність аудиторії, домінують три види ЗМІ — медіа влади, партій і кланів, тобто те, що в демократичних країнах десь на маргінесі. Друга теза самоочевидна, враховуючи сумний стан демократичних медіа, невміння творити й зміцнювати їх, навіть маючи владні повноваження, що показали і 5 років помаранчевої влади. Сказане — не просто констатація, визнання великої вини інтелігенції бодай у цій царині. Це пропозиція усвідомити цю провину, а головне — братися до роботи.

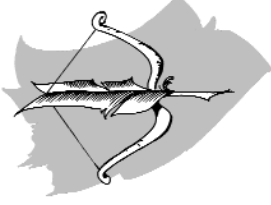
Звичайно ж, обидві пропозиції не увійшли до тих, що були озвучені від нашої секції на заключному засіданні круглого столу. Натомість увійшли ритуальні заклинання, як переважно і в ухвалях інших секцій, які мали скласти заключний документ форуму. Утім, до цього документа не дійшло, він має бути доправлений і оголошений за два тижні після акції, по Великодню. Документ носитиме промовисту назву “Хартія вільної людини”. Сподіваємося, він уникне абстракцій, яких доволі лунало на зібранні. Адже й поняття “вільна людина” передбачає людину дії, чину, а не самих лише рефлексів.

Самопіар і автобенефіс у форматі Національного круглого столу, де інтелігенція називалася цвітом, совістю, інтелектом і авторитетом нації (звісно, так говорили не кожен про себе особисто, а загалом про інтелігенцію), змушує на запитання, що у підзаголовку, дати радше заперечну, ніж ствердну відповідь.

Того ж дня Президент України Віктор Янукович зустрівся з деякими учасниками Національного круглого столу. Про це повідомив академік Іван Дзюба в ефірі ТВі. Президент планував зустрітися з усіма учасниками ініціативи “Першого грудня”, але більшість відмовилися.

Як зазначив Іван Дзюба, на зустрічі побували Мирослав Попович, Богдан Гаврилишин і директор Інституту фольклору та етнології Ганна Скрипник. Громадські діячі розмовляли з Президентом про політичні репресії і проблеми, які вони викликають у суспільстві, а також про майбутні парламентські вибори.

“Президент дуже уважно вислухав, записував собі все, реагував дуже спокійно, жодної роздратованості чи невдоволення не виявляв. Із дечим він погоджувався. Наприклад, погодився з тим, що не так, як слід, був проведений суд над Тимошенко і Луценком. Але переважно він свою позицію виправдовував”, — розповів Іван Дзюба. На офіційному сайті Президента будь-яка інформація про цю зустріч відсутня.

Що за вироком Георгію Філіпчуку?

Солом'янський районний суд Києва засудив Георгія Філіпчука, міністра охорони навколишнього середовища в уряді Юлії Тимошенко, до 3 років позбавлення волі.

Філіпчук засуджений “за перевищення влади і посадових повноважень” під час укладання угоди з юридичною фірмою про надання Міністерству природи консультацій під час розгляду спору в міжнародних юридичних інститутах із приводу розірвання угоди, укладеної між урядом і компанією Vanco International Ltd. про розробку шельфу Чорного моря. Рішення Уряду про проведення консультацій було колегіальним, але суд чомусь поклав відповідальність на одного экс-міністра, який це рішення виконував.

Філіпчук оскаржує вирок суду в установленому порядку, його адвокат Микола Шупеня вважає, що для виправдання экс-міністра в апеляційному суді є всі необхідні підстави. “Згідно з законом, потрібно довести явне перевищення повноважень. А в матеріалах справи зазначено, що це навіть була не ініціатива Г. Філіпчука. Були розпорядження Кабінету міністрів, були доручення прем'єр-міністра Ю. Тимошенко та першого віце-прем'єр-міністра О. Турчинова про проведення правового аналізу і т. ін. Тому ні про яке самочинне перевищення тут і мови не може бути”, — зазначає він.

“Саме Філіпчук як профільний міністр боровся в судах за шельф Чорного моря, який за безцінь відбирала в держави компанія “Венко”, — заявили в партії “Батьківщина”, за списком якої його обрали до парламенту.

Представники Уповноваженого з прав людини зустрілися в Лук'янівському СІЗО з Г. Філіпчуком, якому напередодні в ізолятор тимчасового утримання викликали швидко допомогу у зв'язку з серцевим нападом, і він потрапив у камеру медичної частини слідчого ізолятора. Уповноважена з прав людини Ніна Карпачова назвала другий арешт Георгія Філіпчука брутальним.

Георгій Філіпчук — доктор педагогічних наук, професор, академік Академії педагогічних наук з відділення дидактики, методики, інформаційних технологій в освіті. Родом із Чернівецької області, українець. Починав трудову біографію вчителем історії. Представляючи Народний рух України, в 1996—1998 роках успішно працював головою Чернівецької обласної державної адміністрації. Двічі обирався народним депутатом України по мажоритарному округу і раз — за списком партії “Батьківщина”.

Академік Міжнародної слов'янської академії ім. Коменського, член Головної ради Всеукраїнського товариства “Просвіта” імені Т. Шевченка. Автор понад 200 наукових праць із питань розвитку національної освіти, громадянського суспільства, етнокультури й екологічної політики, зокрема монографій: “Розвиток освіти у багатонаціональних регіонах” (1996), “Українська етнокультура у змісті національної загальної та педагогічної освіти” (1996), “Екологія і політика” (в 2 т., 1998, у співавт.), “Громадянське суспільство: освіта, етнокультура, етнополітика” (2002), “Екологічна політика: національні і глобальні реалії” (в 4 т., 2002—2004, у співавт.), “Словник термінів з питань екології, безпеки життя і діяльності” (2003).

Судовий вирок Георгієві Філіпчуку, відомому політичному і громадському діячеві, вченому, став ще одним підтвердженням політичного підґрунтя багатьох резонансних судових справ в Україні останнього часу. Це свідчить про “вибірковість” правосуддя та імітацію “боротьби з корупцією”, коли справжні корупціонери залишаються безкарними, а натомість до суду притягуються люди, які багато зробили для держави, але є політичними опонентами влади.

Центральне правління ВУТ “Просвіта” імені Т. Г. Шевченка вимагає неупередженого розгляду справи зі звинувачення Г. Філіпчука і скасування несправедливого вироку.

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

«10» квітня 2012р.

№ 152-18/12

Апеляційному суду м. Києва,
вул. Солом'янська 2а

Клопотання

До Вас звертаються народні депутати України, щодо справи Г.Г.Філіпчука. Вироком Солом'янського районного суду від 5 квітня 2012 року Філіпчука Г.Г. визнано винним у вчиненні злочину, передбаченого ч.3 ст.365КК України (в редакції 15.04.2008р.) та призначено йому покарання із застосуванням ч.1 ст.69 КК України у виді 3-х років позбавлення волі з позбавленням права обіймати в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських функцій строком на 3 роки.

Не втручаючись в законність кваліфікації дій Філіпчука Г.Г. ми вважаємо, що обрана міра покарання відносно нього є надзвичайно несправедливою та суворою.

Адже Г.Г.Філіпчук — наш колега, обирався народним депутатом України II, III та VI скликань, обирався членом Президії Верховної Ради України, головою комітетів Верховної Ради України з екологічної політики, науки та освіти.

Доктор педагогічних наук, професор, академік Національної академії педагогічних наук України, іноземний член Російської академії освіти, академік Міжнародної слов'янської академії Я. Коменського, заслужений діяч науки і техніки України. Нагороджений двома орденами «За заслуги» II і III ступенів.

Філіпчук Г.Г. має високий авторитет і глибоку повагу своїх колег. Йому притаманні високі морально-етичні якості. Це людина державницького мислення, істинного гуманізму, порядності, чесності, відповідальності й водночас принциповості.

Просимо врахувати позитивні характеристики, оцінити всі заслуги перед державою і українським народом, сімейний стан, і якщо судом буде визнано, що він дійсно винен, то обрати міру покарання не пов'язану з позбавленням волі.

З повагою,
народні депутати України:

Камчатний В.Г. 274
Зв. с.м. З.С. 1.361
Курчак В.А. 333
Клишинець П.П. 1340
Сарванський В.Т. №212
Табачков О.Ф. №44
Стойко Л.М. №377
Шевченко С.Я. 394
Сидельник І.І. №229
В. Герем 1936/0
Курчак В.А. 333
Тимошенко Ю.В. №314
Тимошенко О.М. №467
Домбровський Ю.С. №206
Шевченко В.В.
Лук'яненко І. 276
Семішов В.І. 291
Демченко Л.В. пос. №289
Українців В.П. №311
Сас С.В. №152
Сурженко О.О. 445
Сурженко Р.В. №338
Константинов С.С. №257

Вселенська радість воскресіння Христового наповнить наше єство вірою і любов'ю!

Розмова з архієпископом Переяслав-Хмельницьким і Бориспільським Епіфанієм, ректором Київської православної богословської академії.

— Ваше Високопреосвященство! Українська Православна Церква Київського Патріархату покладає на Вас багато послухів: це насамперед архієрейське служіння, керівництво Переяслав-Хмельницькою єпархією, опіка над давнім столичним Видубицьким монастирем, виховання майбутніх пастирів у Київській православної богословській академії, ректором якої Ви є. Ви користуєтеся повагою та авторитетом серед духовенства і парафіян, тому, звичайно, у мене до Вас багато запитань як до архієпископа.

От, здавалося б, уже ніхто не перешкоджає людям вірити в Бога, ходити до церкви, виконувати заповіді Божі, жити відповідно до них, чому ж цього не відбувається?

— У нашій країні десятиліттями руйнувалася віра та духовність, тому не варто сподіватися, що народ раптово, опам'ятавшись, відійде від атеїзму до вершин православ'я. За висловом церковного письменника III ст. Тертуліана: "Душа за природою християнка", тому кожній людині властивий пошук Бога. Проте якщо людина не стає на правильний шлях духовного збагачення у Христі, то в її душі формується псевдодуховність, що виявляє себе у марновірстві, східному окултизмі тощо. Якщо така людина й приходить до храму, то вже з підготовленим планом "перебудови" Церкви, бажаючи змінити її під себе, зважаючи на власні переконання і погляди на світ. Тому завдання Церкви — показати цій людині справжній сенс християнського життя, завдання Церкви у світі.

— Стаке, на жаль, сьогодні маловідоме пересічному громадянину слово "воцерковлення". Наповнить його істинним змістом...

— Більшість населення України зараховує себе до православних, причому половина з них визнає себе вірними Української Православної Церкви Київського Патріархату, яка посідає перше місце серед українських Церков за чисельністю вірян. Але, на жаль, переважна більшість громадян України лише "номінальні", а не "практикуючі" християни. У церковному середовищі їх жартома називають "пасхальними" християнами через те, що все церковне життя цих людей обмежується освяченням пасок у день світлого Христового Воскресіння чи набиранням свяченої води на Богоявлення. Тому виникає необхідність приводити до Христа тих, хто хоча і є охрещеними, але перебувають поза спасительним кораблем Церкви. Воцерковлення і є свідомим входженням у життя Церкви, регулярною участю в її таїнствах і насамперед у святій Євхаристії.

— А чи не є перепорою на шляху людини до храму Божого розбрат між церквами і конфесіями?

— Усі соціологічні опитування, які проводилися в Україні з часу проголошення незалежності, свідчать, що Церква в очах суспільства користується найбільшою довірою. Але сам факт розділення українського православ'я негативно впливає на здійснення Церквою Своєї спасительної місії у світі. Роз'єднаність українського православ'я послаблює його вплив на суспільство, призводить до того, що Церква не виконує повною мірою свого призначення. Якби Церква була єдиною, зникло б багато перепон, які ускладнюють душпастирське служіння у лікарнях, хоспісах, війську, місцях позбавлення волі. Розділена Православна Цер-

ква не може сприяти і єднанню народу, який штучно розділяють на ґрунті мови, національної належності, регіону проживання. Тому противники православ'я прагнуть і роблять усе можливе й неможливе, щоб у нас не було єдиної Помісної Православної Церкви.

— Поясніть тоді, Владико, на чому ґрунтується право українців на свою Помісну автокефальну Православну Церкву?

— 34-те Апостольське правило говорить, що "єпископам всякого народу належить знати першого серед них і визнавати його як главу". Це апостольське вчення, якого мають дотримуватися всі православні. На Помісному Соборі 1—3 листопада 1991 р. Українська Православна Церква проголосила свою автокефалію — повну адміністративну незалежність при збереженні повної єдності віровчення, богослужіння та церковного устрою з усіма Помісними Православними Церквами. Київський Патріархат став Помісною Українською Православною Церквою, проте поки не єдиною. Тому потрібно докладати всіх зусиль для об'єднання українського православ'я, яке обов'язково відбудеться.

— Християнство опанувало людські душі завдяки подвижництву апостолів, їхньому душпастирському подвигу, бо вони, виконуючи заповідь Спасителя, йшли до людей, навчаючи і просвічуючи. Видатними духовними пастирями українців були митрополити Київські Михайл, Іларіон, Климент Смолятич, Петро Могила, митрополит Іларіон (Огієнко)... Традиція просвітництва, на жаль, була перервана 1917 року, а з нею і потреба в душпастирстві. Можливо, сьогодні українці потребують такого відкритого проповідництва Слова Божого поза храмом?

— Пастирське служіння не вичерпується богослужінням, воно складається з різних речей: священник повинен проповідувати слово Боже, займатися душпастирством, душпастирством. Пастир повинен дбати про організацію при парафії та належний рівень діяльності недільної школи для дітей і дорослих. Тут відбувається процес виховання любові до Бога і людей, благоговіння перед Церквою і її таїнствами. Недільна школа повинна спонукати людину до усвідомленого церковного життя. Потрібно йти в школи і виші, публікуватися в газетах, виступати на радіо й телебаченні. Православна Церква в усі часи і в різних умовах свого існу-

вання ніколи не нехтувала і справами милосердя, заохочуючи окремих своїх членів до посиленого служіння хворим. Сьогодні при лікарнях відкриваються храми і каплиці, що істотно полегшує священникові його пастирську працю серед хворих. І можна із впевненістю сказати, що в тих лікарнях, куди регулярно приходять православний пастир, перебування пацієнтів, часто довге і томливе, стає легшим у душевному плані. Пастирі повинні брати активну участь у допомозі хворим на алкоголізм і пияцтво, наркозалежним і їхнім родичам. Сьогодні в багатьох єпархіях існують різні форми реабілітаційної діяльності. Усвідомлюючи свою відповідальність перед Богом і людьми, Церква вважає своїм обов'язком дати духовно-етичну оцінку й епідемії ВІЛ/СНІДу. Церква силами її священнослужителів і вірних має зробити все можливе для того, щоб спроби людей із ВІЛ/СНІДом прийти у Церкву по підтримку й утіху не зустріли холоду байдужості, відчуження, а тим більше презирства й осуду. Пастирська турбота Церкви щодо військових посягається особливими умовами військового життя, яке випадає переважно молодим чоловікам, часто відірваним від своїх орієнтирів і від цивільного життя, і ця турбота Церкви проявляється здавна. У всі часи військові священники проповідували любов до Батьківщини, мужність і здатність до опору, піклування про поранених, рятували душі, хоронили вбитих, заспокоювали людей, розвивали в собі і в людях довкола потребу в молитві, виявляли готовність присвятити себе справедливій справі.

Саме тому православний пастир не повинен чекати, поки людина якоюсь своєю течією прилине до храму: він перший має йти назустріч.

— Чи не порушуються у храмах Московського Патріархату, де правиться церковнослов'янською мовою, а проповідується російською, заповіді Божі говорити пастирям із кожним народом його мовою?

— Апостол Павло в Посланні до коринфян аргументує право Церкви говорити з народом тільки зрозумілою мовою: "Хто говорить незнайомою мовою, той говорить не людям, а Богові; тому що ніхто не розуміє його... Хто говорить незнайомою мовою, той повчає себе... Якщо я

прийду до вас, браття, і буду говорити незнайомими мовами, то яку вам принесу користь... Бо коли я молюся незнайомою мовою, то хоч і дух мій молиться, але розум мій лишається безплідним! Але в церкві хочу краще п'ять слів зрозумілих сказати, щоб і інших наставити, ніж тисячі слів незнайомою мовою!" (1 Кор. 14: 2—19). Завдяки невтомній праці Святішого Патріарха Філарета Українська Православна Церква Київського Патріархату володіє практично всіма необхідними книгами для відправлення богослужіння українською мовою. Це, звичайно, значно сприяє розумінню богослужбових текстів. Православне християнське богослужіння глибоко символічне, тут немає якихось зайвих рухів і виголосів. Тому на священнику лежить відповідальність за те, щоб у свідомості людини обряд не став якоюсь відокремленою магічною дією. Першочергове завдання кожного вірянина — вивчати, засвоювати православне богослужіння не лише із зовнішньої, а й із внутрішньої сторони. У цих богослужбових текстах міститься вся глибина догматичного Передання Православної Церкви і вся глибина та висота її морального вчення.

— Владико, наближається великий день Воскресіння Господнього... Що Ви побажаєте нашим читачам?

— Дорогі читачі, браття і сестри! Сердечно вітаю вас зі світлим Христовим Воскресінням — Пасхою Христовою і благаю Всемилотивного Бога, щоб Він зі Своєї милості послав нам дух мудрості, дух терпіння, дух стійкості, дух смирення, дух миру, дух радості, дух любові, щоб ведені цими чеснотами ми досягнули той духовний скарб, який стане причиною нашого блаженного життя у вічності.

Нехай вселенська радість Воскресіння Христового наповнить наше єство вірою і любов'ю. Вселить у нас непохитну впевненість у те, що якщо воскрес Христос, то і ми житимемо, якщо воскрес Христос, перемігши смерть і всяке зло, то і ми переможемо гріх і неправду в наших душах і суспільстві, тому що це свято навчає нас жити в єдності, мирі, любові, благочесті та злагоди. Нехай Боже благословення, мир, любов і радість будуть з усіма нами.

Христос Воскрес!

Спілкувалася
Галина ТАРАСЮК

Українознавство завойовує молодь

Національний науково-дослідний інститут українознавства та всесвітньої історії підвів підсумки Міжнародного конкурсу з українознавства для учнів 8—11 класів. На I етап конкурсу було подано 814 учнівських науково-дослідних робіт з усіх областей України, Придністровської Молдавської Республіки, Республіки Башкортостан, Росія. Найбільше робіт надійшло з Одеської (50), Київської (64), Харківської (68), Дніпропетровської (73), Донецької (102) областей.

Надія КИР'ЯН
Фото Олесь ДМИТРЕНКА

Конкурс проведено за сприяння Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства соціальної політики, Української Всесвітньої Координаційної Ради, Західноукраїнської асоціації “Спадщина України”, ПП “Інститут дерматокосметології доктора Ольги Богомолець”, спеціалізованої школи № 41 ім. З. К. Слюсаренка м. Києва, НВП “Картографія”, видавництва “Джура” та “Махон-Україна”, Київського міського Будинку вчителя, Українського агентства інформації та друку “Рада”.

Учасників конкурсу привітали працівники ННДІУ, письменники, освітяни. Голова Оргкомітету, доктор філологічних наук, академік, директор ННДІУВІ Петро Кононенко акцентував на величезному внескові українців у світову культуру. Кандидат філософських наук Тарас Кононенко розповів, що конкурс набирає обертів, навколо нього гуртуються, його очікують учні, вчителі, свідомі українці.

На адресу конкурсу надійшло чимало привітань від різних організацій, зокрема від Бібліотеки Російської академії наук, з якою укладено угоду про співпрацю, де

перебуває величезний фонд української книги XVIII—XIX і попередніх століть, що чекає своїх дослідників.

“Я вдячний голові УВКР Михайлові Ратушному, що допомагає вивести наш конкурс за межі

Петро Кононенко вручає нагороду Роланду Франкові за сприяння в конкурсі

України, щоб у ньому брало участь українське шкільництво всіх країн, — сказав Тарас Петрович. — Це надзвичайний проект, спрямований на встановлення зв'язків між українцями всього світу. Треба створити мережу, яка пов'яже український інтерес і весь український люд на планеті.

Переможці конкурсу

Сподіваємося, що нам з вами це вдасться. Працюйте не на те, щоб обов'язково перемогти, а щоб видавати справжній науковий результат”.

Голова Київської організації НСПУ Михайло Сидоржевський зауважив, що приємно вражає широке представництво учасників з усіх областей, а особливо те, що найбільше їх — зі сходу України, оскільки це ще раз підтвердило, що Україна єдина. Героєм України, головою Товариства Україна-Світ, поет, критик Іван Драч розповів про враження від своїх зарубіжних мандрівок, про життя тамтешніх українців. Усі промовці бажали юним дослідникам успіхів і перемог у їхній нелегкій, але такій потрібній пра-

ці — осягненні здобутків рідного народу, його місця й ролі у світовій історії та культурі.

Під час триденного перебування у столиці конкурсант захистили свої роботи, взяли участь в Інтернет-олімпіаді з української мови, відвідали визначні місця столиці.

На думку журі, дитячі роботи вирізнялися ґрунтовністю досліджень, різноманітністю тематики. До другого етапу конкурсу відібрали 91 роботу, а вже серед цих авторів визначили переможців. Перші місця завоювали: восьмикласниця Жанна Ведмідь з Черкащини за роботу “Новаторство в українській освіті (на прикладі педагогічної діяльності О. А. Захаренка); дев'ятикласниця Анастасія Шпіляк із Тернопільщини за дослідження тематики творчості поетеси Ганни Костів-Гуски; десятикласниця Надія Суха з Волині за роботу

“Сидір Сакидон як представник української перекладацької школи”; одинадцятикласниця з Сум Юлія Ященко за роботу “Пошуки нової оптимальної, доцільної та практичної правописної системи української мови”.

Діти досліджували рідний фольклор, літературні та історичні постаті, народне вбрання та прикраси, добу козаччини, історію релігії та церкви, музичні інструменти, історію мистецтв сіль, народну медицину тощо.

Усі конкурсні роботи виконані з великою любов'ю, діти переконані, що їхні теми дуже важливі, суспільно необхідні. Наприклад, Тетяна Годованець із Чернівецької області (III місце) сказала про досліджувану постать: “Дмитро Загул — чудовий поет, я хочу, щоб усі про нього дізналися”.

Українознавство завойовує молодь, і це дає надію.

Уляна ВОЛІКОВСЬКА

Говорячи про керівника дитячого клубу “Червона калина” Центру позашкільної роботи Святошинського району м. Києва Надію Каціон, пригадують мудрі слова: “Дитина — молодий, блідо-зелений паросток, який ледь визирнув зі свого зерна; а вихователь — це садівник, який доглядає й вирощує цей паросток”. Надія Іванівна вже понад 20 років працює у творчому об'єднанні моделювання і конструкції одягу “Надія” з дітьми із багатодітних сімей, дітьми-сиротами, напівсиротами, дітьми, батьки яких позбавлені батьківських прав. Вона майстерно поєднує свій педагогічний дар і професійні знання модельєра. У цій дивовижній людині живе і вчитель, і психолог, і дизайнер. Окрім того, з 1991 року Надія Іванівна займається благодійною роботою у спеціалізованій № 15, де мешкають діти-інваліди, хворі на церебральний параліч.

— У дитинстві я навчалася вісім років в інтернаті для обдарованих дітей у Горлівці на Донеччині, — ділиться спогадами Надія Каціон. — Закінчивши Національний педагогічний університет імені Драгоманова, своє життя і творчість пов'язала з дітьми. Якось після Чорнобильської трагедії до мене прийшли на заняття дві дівчинки, вони були з Прип'яті, дуже хворіли. Це стало великим поштовхом допомагати дітям. А згодом доля зве-

Посіявши любов і творчість...

ла зі школою-інтернатом, відтоді це стало невід'ємною частиною мого життя. Я проводжу для дітей тренінги, майстер-класи, презентації, виставки, адже кожна дитина заслуговує на тепло, любов та увагу. І особливо важливий індивідуальний підхід.

Назва клубу “Червона калина” не випадкова. Традиційний символ сонця, вогню, української дівочої краси, радості, духовного життя жінки по-особливому грає у різноманітних тематичних колекціях дитячого одягу. Та ще й українці полюбили червону барву. Свідчення цього — одна з останніх колекцій “Червоне та чорне”, присвячена великому львівському модельєру Володимиру Фурику, володарю премії “Золотий наперсток”.

— Вісім років тому я зустрілася з ним, — розповідає Надія Іванівна. — І він подав нам ідею, яку ми розробили та реалізували. Над колекцією ми працювали протягом року. Також у роботі нам неодноразово допомага-

ли Людмила Семикіна, перукар Валерій Діденко.

Цікавий сам процес пошуку ідей і натхнення. А черпають його під час творчої роботи на природі, на виставках, у музеях, відштовхуючись також і від літератури. Нещодавно відбулися тематичні виставки “Випускниця”, “Маленька принцеса”, “Калинка”. Зараз триває

плідна робота над колекцією “Веселка”. У кожній колекції своя особливість, деталь, родзинка, яка проходить чи то через колір, чи то через крій, чи то через якісь конструктивні у моделюванні вузли із застосуванням фольклорних елементів.

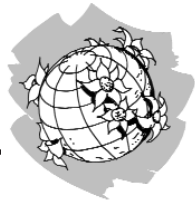
— Спочатку ми розробляємо конструкцію, моделюємо, аналізуємо, обираємо моделі-аналоги, які

можна було б застосовувати у вжитку. Обов'язково — щоб вони мали своє практичне застосування. Тут враховується і гідроскопічність, і комфортність, і сезонність, і призначення. У клубі є маленька художня рада, де ми обираємо із моделей-аналогів 5—10 зразків, які виставляємо на її розсуд, оцінюємо їх. Потім діти малюють свої моделі-пропозиції. З цих робіт мала художня рада обирає найкраще, і тоді вже ми працюємо над розробкою, яка була б візитною картою не тільки тематичної колекції, а й клубу “Червона калина”, — розкрила таємниці творчого процесу його керівник.

Переважає більшість гуртківців — дівчатка. Окрім навчально-освітнього процесу, дітям прищеплюємо смак, професійну творчість, почуття міри, гармонії, ритму, силуетного вирішення, кольорової гами, розвиваємо художнє мислення і естетичне уявлення про одяг. Заняття також допомагають дітям у виборі майбутньої професії. Хтозна, може, вони будуть модельєрами, дизайнерами, а навіть якщо і не оберуть таку професію, то все одно набулі навички зможуть застосувати у подальшому житті.

У клубі займаються не тільки моделюванням одягу, а й різними видами декоративно-ужиткового мистецтва, вишивкою, аплікацією, виготовленням витинанок, робіт із бісеру, ліпленням, працює “Чарівне місто майстрів” тощо.

Євген БУКЕТ,
Київ—Берлін—Київ

Знайомство з Європою

Перше, що вразило у Відні, куди ми прилетіли з Києва для пересадки на Берлін, — десятки людей із ноутбуками, які сиділи на стільцях і просто на підлозі. Подумалося — точно Європа. У нас такого не побачиш.

У Відні довелося чекати чотири години. Квиток електричкою з аеропорту в місто коштував аж 18 євро, тому ми вирішили туди не їхати. Окрім громадського транспорту, у Віденському аеропорту можна було за 44 євро на добу взяти напрокат автомобіль і їхати куди завгодно. Цікаво, що вино в австрійському супермаркеті коштувало від 1 євро, що мене трохи здивувало. А ось у “Мак-Дональдсі” “Біг-Мак меню” — 6 євро 99 центів, або більше 70 гривень, удвічі дорожче, ніж у нас, як здебільшого і ціни на всі інші товари.

Берлінське таксі — мерседес зі шкіряними сидіннями — обійшовся в 5 євро з людини (ми їхали до хостелу вчотирьох із австрійцями-вікіпедистами, яких надібали ще у Віденському аеропорту). З вікна таксі під монотонне бубоніння таксиста і президента “Вікімедіа-Австрія” Курта, я вперше знайомився з Берліном і розмовною німецькою мовою.

Хостел (готель-гуртожиток для подорожуючої молоді), у якому нас поселили, не справив приємного враження. Рівень сервісу нижчий, ніж у готелях наших районів, хоча все в номерах новеньке, як кажуть, “євростандарт”. Лише потім я зрозумів, чому це так. Гірших матеріалів у Німеччині просто не продають, інакше зробили б із гірших. Рушників, мила і т. ін. не було. Таке я побачив уперше. Зрештою, не тільки я. Хлопець із Естонії Іво, який жив зі мною в номері і спав на першому поверсі двоповерхового ліжка, теж відзначив, що це перший у його житті європейський хостел, де немає мила, рушника, шампуню і зубної пасти, а є двоповерхові ліжка. Добре, хоч туалетний папір почепили, інакше і його довелося б купувати.

У Берліні весь транзитний і магістральний транспорт заведений у підземні автобани. Через це “на поверхні” немає заторів, містом, не поспішаючи, їздять поодинокі автомобілі та двоповерхові екскурсійні та маршрутні автобуси, а також багато велосипедистів (для них усюди прокладені спеціальні велодоріжки). У Берліні метро без турнікетів, однак усі чомно купують квитки. Тран-

Рідна мова — основа майбутнього

Погляд крізь призму глобалізації

Нещодавно я та виконавчий директор громадської організації “Вікімедіа Україна” Юрій Пероганич мали щасливу нагоду поїхати до Берліна на міжнародну конференцію керівників відділень Фонду “Вікімедіа”. Захід відбувався з 29 березня до 2 квітня. Ми летіли в Німеччину через Відень. Знайомство з обома країнами було першим у моєму житті, як і знайомство з іноземними відділеннями Фонду “Вікімедіа”. Враження від подорожі — надзвичайно яскраві, а результати конференції — дуже суттєві для всесвітнього волонтерського руху — Вікіспільноти. Але про все по черзі.

спортна мережа дуже розгалужена і ділиться не за маршрутами, а за віддаллю поїздки на три зони: А (центр міста), В (місто), С (приміська зона). Найдешевші квитки — добу на кожну із зон або на кілька. І ти їдеш автобусом, чи метро (U-Bahn), чи наземною електричкою (S-Bahn), і скільки разів робиш пересадки — байдуже. Головне, щоб був квиток на цю конкретну зону. Адже якщо контролери виявлять, що його в тебе немає, муситимеш заплатити кількесот євро та потрапиш у базу даних адміністративних правопорушників. Перебуваючи в такому реєстрі, на гарну роботу вже не влаштуєшся, говорять німці і сумлінно оплачують проїзд через електронні термінали. А ось періодичні зупинки руху в розгалуженій системі берлінського транспорту явище звичне через постійні роботи з поліпшення мережі. За три дні ми потрапляли в таку халепу кілька разів. Але в кожному випадку була можливість поїхати іншим маршрутом.

Також дуже здивувало те, що в Німеччині був жакливий Wi-Fi

інтернет, обмальовані стіни підземних переходів і бруд між коліями електрички S-Bahn. Якщо вам скажуть, що в Європі все значно краще, ніж у нас, — не вірте! Однаковий одяг, однакові клопоти, однакові технічні засоби, однакові моделі автомобілів, однаково високі ціни: все в нашньому глобалізованому світі схоже. Усі навколо хоч трохи чули англійську і зможуть тобі принаймні “на пальцях” пояснити те, що потрібно. Відрізняється хіба що архітектура, але так і має бути, інакше взагалі не було б сенсу подорожувати.

Глобалізація зсередини

Мабуть, важко уявити потужніший інструмент глобалізації, ніж Інтернет. “Всесвітня павутина” нині дійшла майже до кожного села, доступна з кожного мобільного телефону. Але останнім часом, попри побоювання, стало очевидним, що глобалізація не має своєї мови, не може утворити спільного для різних традицій культурного простору і не настільки швидко “захоплює світ”, як вважалося. Навпаки, в середо-

вищі спільних для всього світу технічних засобів, сировинних ресурсів та умов життя дедалі більшої популярності набуває пропагування територіальної унікальності: мови, традицій, звичаїв, пам’яток. І провідну роль у цьому процесі займає всесвітня багатомовна енциклопедія Вікіпедія.

Вікіпедія створена 15 січня 2001 року і дуже швидко почала розростатися. У середині 2003 року засновник Вікіпедії американський бізнесмен Джиммі Вейлз створив Фонд Вікімедіа — некомерційну організацію зі штаб-квартирою в штаті Флорида. Метою фонду стала підтримка Вікіпедії та її братніх проектів. Відтоді Вейлз, що є президентом і членом ради директорів Фонду, активно займається їхнім просуванням. У межах Берлінської Вікіконференції відбулося засідання правління Фонду Вікімедіа, присвячене питанням пошуку коштів для Фонду та його відділень. Тут я вперше побачив Вейлза та інших керівників організації, що творить Вікіпедію. “Уявімо собі світ, в якому кожен має доступ до всієї суми знань. Це те, до чого ми прагнемо”, — ця фраза Вейлза стала гаслом вікіпедистів. Вікіпедія нині — потужний громадський рух, який об’єднує сотні тисяч людей у всьому світі та дуже динамічно розвивається. Головним засобом розвитку енциклопедії є рідна мова кожної людини, яка має можливість не лише читати, а й редагувати Вікіпедію, роблячи свій посильний внесок до загальної суми знань.

Перші регіональні відділення Фонду “Вікімедіа” почали створювати ще 2004 року (Німеччина, Франція), сьогодні їхня кількість досягла 40 і продовжує активно зростати. Формально відділення фонду є незалежними організаціями, які об’єднують лише спільна мета — популяризація вільних знань, розвиток Вікіпедії та інших проектів Фонду, а також формування і розвиток спільноти її редакторів. Кожне відділення відрізняється за багатьма показниками. У цьому учасники конференції мали нагоду пересвідчитися під час презентацій, які відбувалися протягом трьох днів і були найцікавішою частиною зібрання в Берліні.

31 березня на конференції було укладено угоду про створення Ради відділень Фонду Вікімедіа. “Вікімедіа Україна” приєдналася до групи відділень, що наразі утрималися від членства в Раді, але заявили про підтримку її створення. Серед таких Вікімедії Польщі, Швеції, Данії, Фінляндії, Гонконгу, Південної Африки. 25 країн вступили до Ради без вагань, а 8 відмовилися бути її членами взагалі. Найцінніше ж, що було в Берліні, — це обмін досвідом, порівняння результатів діяльності Вікімедії в різних країнах, аналіз особливостей функціонування неурядових організацій. А ще — обговорення майбутніх спільних проектів.

Загальна доброзичлива атмосфера конференції сприяла вільному обміну думками, ідеями, досвідом, враженнями. Ми дізналися про симфонічний концерт із нагоди святкування 10-річчя Вікіпедії у Празі. Про про-

Біля входу до Берлінських підземель

Виступає засновник Вікіпедії Джиммі Вейлз

екти з написання статей про пам’ятки і пам’ятники, про інформаційні таблиці з Вікіпедії біля пам’яток у Парижі, про газети і журнали, які видають вікімедійці у різних країнах. Не менш важливим для Вікімедії Аргентини, Чехії, Німеччини, Індії, Польщі є книговидавництво. Цікаво було почути про співпрацю з проектом OpenStreetMap, із національними архівами, про курс лекцій “Вікіпедія” в Університеті Тарту в Естонії, про навчання сліпих редагуванню Вікіпедії з використанням програмного забезпечення Jazz. Гарною видалася ідея звернутися до інститутів іноземних мов із пропозицією давати завдання студентам перекладати статті з іноземних Вікіпедій.

У Берліні “Вікімедіа Україна” презентувала видану лише за кілька днів до поїздки оперу “Сокіл” Дмитра Бортнянського, написану видатним українським

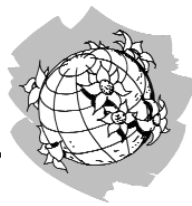

Фото на згадку про міжнародну конференцію керівників відділень Фонду “Вікімедія”

композитором 1786 року. Український переклад лібрето виконав відомий науковець і громадський діяч Максим Стріха. Це перший сучасний переклад цього музичного твору і перше його видання в Україні, крім того опера “Со-кіл” — перша книжка, видана в Україні під “вільною” ліцензією CC BY-SA 3.0, яка використовується у Вікіпедії. Перші три примірники книжки передали до бібліотеки конгресу США, до департаменту культури фонду “Вікімедія” в Каліфорнії та до бібліотеки “Вікімедія Німеччина”.

“Вікімедія Естонія” запропонувала співпрацю в наповненні української Вікіпедії 100 статтями, що стосуються Естонії, які мають бути у всіх Вікіпедіях. Навзаємні естонці готові попрацювати над відповідною кількістю статей про Україну в своєму мовному розділі енциклопедії. Уявіть собі такий проект на всіх 285 мовах, якими пишуть Вікіпедію! Тоді про Україну знатимуть у всьому світі, а ми знатимемо про весь світ своєю мовою! Може, це і є сутність цивілізації майбутнього? Єдність — у розмаїтті?

Берлін і його передмістя

Першу “екскурсію” з Юрієм ми здійснили Берліном після відвідання обов’язкових семінарів конференції. Бачили берлінський зоопарк через зовнішню огорожу, купу пам’яток, з якими асоціюється місто, та стилізовану клітку з папугами посеред новобудов. Модернові будинки в Берліні, якими так захоплювався поляк Томаш Козловський, у мене викликали почуття смутку, адже в них уже немає німецької унікальності. Немає її і у скульптурах-хімерах, які понатитувані по всьому місту. Є лише сіра усюдишність глобалізація. Така ж сіра, як і радянська архітектура. Можливо, саме в соцтаборі і винайшли одноманітність?

Ми не фотографувалися біля монумента радянським воїнам, які загинули під час штурму Берліна. Він дуже схожий на ті, що є в кожному українському селі, хіба що більший за розміром. Однотипні будиночки часів Німецької Демократичної Республіки зараз розфарбували різними кольорами веселки. Це дуже симпатично. Але радянська традиція, якою досі милуються багато іноземців, нас у Берліні не цікавила. Тому наступного дня ми обрали не екскурсію бомбосховищами часів холодної війни, а пішли до бункерів, споруджених за часів Гітлера. До рейхстагу напередодні нас не пустили. Реєстрація на відвідання музею відбувається через Інтернет за кілька днів. Нам запропонували понеділок, але тоді ми вже мали летіти до Києва.

Екскурсія підземеллями почалася з оповіді про брутальну поведінку радянських воїнів, які 1945-го згвалтували понад два мільйони німецьких жінок. Екскурсія була дуже цікавою, хоч і коротенькою. Але очевидним було одне: німці вміють берегти історію, хоч би якою вона була, цінують навколишнє середовище, серед якого живуть і заробляють на унікальності кожної своєї пам’ятки. Тому складно в різних частинах міста знайти однакові сувеніри, звісно, окрім іграшкових НДРівських автомобілів “Трабант” та інших виготовлених у Китаї речей.

Окремо слід розповісти про подорож у Потсдам. Здійснили ми її разом із російськими вікіпедистами Володимиром Медєйком і Стасом Козловським. Виникла ідея взяти напрокат велосипеди за 8 євро на добу, але вирішили мандрувати пішки. Того дня пройшли, певно, 10 кілометрів, але це була найзахопливіша частина нашого перебування в Німеччині. Перший наш об’єкт — протестантська церква Святого Миколая, з даху якої ми побачили і сфотографували панораму міста. Мене здивували ікони Лютера, Кальвіна та інших діячів-реформаторів у цій церкві. Чомусь я думав, що ікон у протестантських храмах немає. Потсдам — резиденція прусських королів, нині перебуває на реконструкції, тож багато чого ми бачили в ристованнях.

Головною метою нашого вояжу був парк і палац Сансусі — колишня літня резиденція прусського короля Фрідріха II. Це місце нікого не залишить байдужим. Його назва перекладається з

французької “без турбот” і, справді, усе в ньому та навколо нього налаштовує на це. Десятки мармурових скульптур, інтер’єр, художні полотна... Ось тільки виноград перед фасадом ще не розрісся і здавалося, ніби всюди будівельні ристування. Придбав книжку російською мовою про цей музей. Матиму час, напишу по ній статтю до Вікіпедії. До речі, екскурсійний супровід у Сансусі теж є російською, хоча відсутній українською. Є робота для аташе з культурних питань Посольства України в Берліні. Поруч із палацом — вітряк, дуже схожий на український. Хлопці з Росії пішли на екскурсію до нього за три євро і ще довго ділилися враженнями. Інші музеї колишньої королівської резиденції були зачинені на реконструкцію. Тож ми милувалися ними лише ззовні.

Що об’єднує вікіспільноту

3 мільйони 320 тисяч євро — такий бюджет “Вікімедія Німеччина”, з них 800 000 євро спрямовується на проект “Вікідані” (вільна база знань). Частина коштів із 2007 року надходить із державного бюджету країни. Тож організація має 40 працівників у штаті, з яких 10 займаються проектом “Вікідані”. Берлінські вікіконференції відбуваються щорічно з 2008 року. Гарною традицією стала й Вікіманія — міжнародний зліт вікіпедистів. Цього року вона відбудеться в липні у Вашингтоні.

У жовтні у столиці Сербії Белграді планується Вікіконференція країн Східної Європи, в якій “Вікімедія Україна” також планує взяти участь. Із пропозицією про можливе проведення конференції слов’янських Вікіпедій

виступили росіяни, а вже навесні у Казахстані пройде перша вікіконференція тюркських народів.

Успішними в багатьох країнах є проекти “Вікі любить пам’ятки”. Цього року до таких країн долучилася і Україна. 24 березня в Києві українські вікіпедисти зустрілися з міжнародним координатором конкурсу “Вікі лю-

бить пам’ятки” Томашем Козловським, який спеціально приїхав із Познані, а також Павлом Селіцкасом, координатором цього конкурсу в Білорусі. Зустріч відбулася в просторому залі Українського товариства охорони пам’яток історії та культури на території Києво-Печерської лаври. Конкурс проходить з 1 до 30 вересня. За цей час усі охочі взяти в ньому участь повинні будуть завантажити зроблені особисто в різні роки світліни старих споруд і різноманітних пам’яток історії та культури. Переможці конкурсу отримають цінні призи. Українські вікіпедисти для збирання конкурсних світлин планують використати новий сезон Вікіекспедицій, який розпочнеться вже незабаром. Також деякі матеріали Вікіекспедицій стануть основою для фотоконкурсу краєвидів “Вікі любить Землю”, про започаткування якого домовилися Вікімедії Росії й України.

28—29 квітня в Харкові відбудеться Друга українська Вікіконференція, участь у якій, окрім вікіпедистів з України, візьмуть гості з Польщі, Росії та Білорусі. На конференції обговорюватимуться пи-

тання розвитку українського сегмента Вікіпедії, реалізація проєктів Фонду Вікімедія, співпраця з навчальними закладами, органами державної влади та громадськими організаціями в Україні.

Найбільша в нашій історії енциклопедія українською мовою — Вікіпедія ледь не шотижня б’є рекорди по якомусь зі статистичних показників. Нині вона має майже 380 тисяч статей, перебуває на 14 місці в світі серед усіх мовних розділів і має другий серед найбільших Вікіпедій світу показник за темпами росту відвідуваності. На початку березня українська Вікіпедія вийшла на п’яте місце за показником якості “Списку статей, які повинні бути у всіх Вікіпедіях”, обійшовши при цьому росіян та іспанців. Щодня українську Вікіпедію переглядають понад 1,5 мільйона разів. На 1000 носіїв мови в українській Вікіпедії створено 10,2 статті. Це 8-й показник у світі серед мов, які мають понад 10 мільйонів носіїв. Для порівняння, на 1000 носіїв російської мови — у Вікіпедії лише три статті. Найбільше українці цікавляться статтями про видатних україн-

ських письменників і діячів культури.

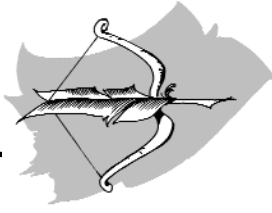
І ще один епізод

Під час одного із семінарів надворі зненацька розпочався чи то град, чи мокрий сніг. За мить зелену траву припорошило білим снігом, а протягом кількох наступних хвилин його і сліду не залишилось. Під час цього атмосферного явища багато азіатів і африканців схопилися з місць, підбігли до вікон і почали фотографувати. Повернувшись увечері до хостелу, я побачив замріяний погляд філіппінця Романа: “Уявляєш, — промовив він, — сьогодні я, як і більшість вікімедійців із тропічних країн, уперше у житті побачив сніг. Не те щоб ми зовсім не знали, що це таке: вчили про сніг у школі, переглядали фото, відео в Інтернеті. Але на власні очі побачити, як з хмари падає щось біле і білим залишається на землі в квітні місяці в Європі, ми навіть не сподівалися”.

Того вечора я допізна розмовляв із філіппінцями і багато дізнався про їхню країну, де є 120 місцевих мов, але офіційна — англійська, де замість зими — два сезони дощів, де теж є відділення фонду Вікімедія, а Вікіпедій — лише чотири. Роман був дуже стурбований, що понад 100 унікальних острівних мов на Філіппінах незабаром можуть зникнути, через те, що молодь дедалі частіше спілкується англійською і нікому створювати Вікіпедії на цих острівних балачках. І я зрозумів, що українці все-таки дуже щаслива нація і майбутнє — за нами.

Одна зі станцій метро

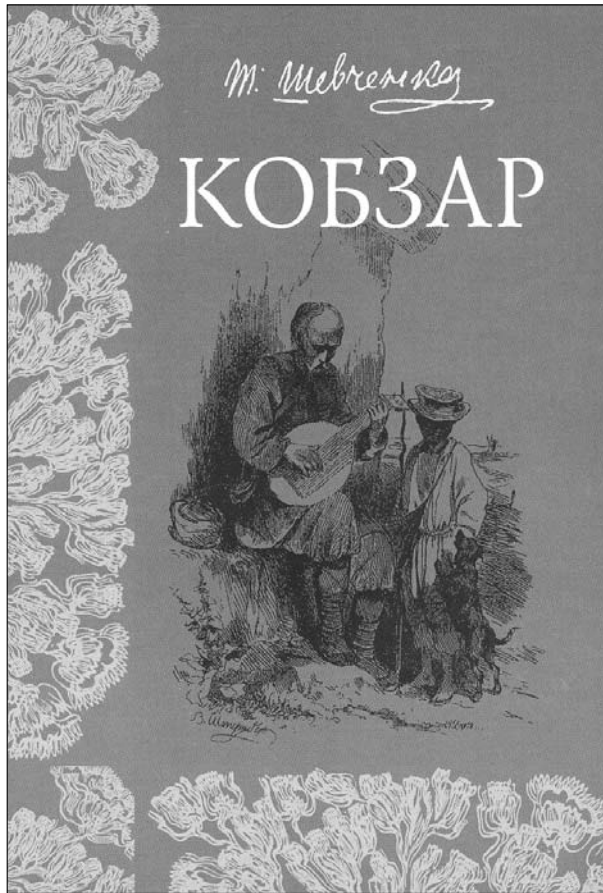

● подія

Президент виступив з ініціативою проголошення 2014 року в Україні Роком Тараса Шевченка та встановлення Міжнародного року Т. Г. Шевченка, що передбачає відповідні урочистості на рівні ООН, включення до Календаря пам'ятних дат ЮНЕСКО 2014 року міжнародного відзначення ювілею Тараса Шевченка.

Готується Указ Президента України, яким передбачається на відзначення ювілею Кобзаря 2014 року здійснити низку заходів, зокрема: завершення видання повного зібрання творів Т. Г. Шевченка у 12 томах; здійснення факсимільного видання рукописних збірок творів, альбомів і листів Т. Г. Шевченка; видання “Кобзаря” іноземними мовами; видання альбому репродукцій Шевченка-художника; видання каталогу повернутих в Україну документів і матеріалів, пов'язаних із життям і творчістю Поета; запис хороших творів на поезії Т. Шевченка; завершення художньо-просвітницького серіалу про життя і творчість Кобзаря; розробка державної програми “Шевченківський дім”; проведення ремонтно-реставраційних робіт у Національному музеї Тараса Шевченка та його київських філіях, обладнання цих музеїв сучасними устаткуванням та охороною сигналізацією, створення інтерактивних музейних експозицій; розробка державної програми “Шевченківський дім”; сприяння широкому відзначенню міжнародною спільнотою 200-річчя Тараса Шевченка, зокрема в Росії, Казахстані, Литві, Польщі; організація та проведення 2014 року всеукраїнського Шевченківського форуму “Свою Україну любіть...!”; створення логотипу 200-річного ювілею Т. Шевченка і його поширення в Україні та за кордоном; підтримка ініціативи Всеукраїнського товариства “Просвіта” імені Тараса Шевченка про спорудження у м. Каневі Черкаської області Тарасової церкви; розробка концепції та створення Музею Кирило-Мефодіївського братства в м. Києві; удосконалення інфраструктурного і культурного розвитку м. Канева, зокрема щодо утворення вищого навчального закладу з підготовки фахівців гуманітарного профілю, а також створення біля півніжної Тарасової гори Співочого поля; спорудження до 2014 року пам'ятника Тарасу Шевченку в м. Астана (Республіка Казахстан); проаналізувати стан об'єктів в іноземних державах, пов'язаних з ім'ям Тараса Шевченка та вжити, в установленому порядку, заходів із метою їх збереження та розвитку.

2014-й — Рік Тараса Шевченка

Місцевим органам виконавчої влади рекомендовано доопрацювати плани заходів із підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка відповідно до президентських ініціатив, зокрема передбачивши здійснення ремонтних і реставраційних робіт, благоустрій і впорядкування об'єктів, пов'язаних з ім'ям Т. Г. Шевченка, створення інтерактивних музейних експозицій, присвячених Великому Кобзарю, обладнання приміщень відповідних музеїв сучасними засобами охороною сигналізації та музейним устаткуванням.

Президент В. Янукович у виступі зауважив, що центральні та місцеві органи виконавчої влади в установленому порядку мають сприяти громадським та благодійним організаціям у їхній діяльності щодо вшанування пам'яті та популяризації творчості Тараса Шевченка, зокрема встановлення пам'ятників видатному Українцю.

5 квітня відбулося засідання Громадської гуманітарної ради з питань підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка під головуванням Президента України В. Ф. Януковича.

про життя й творчість Тараса Шевченка, до створення якого ще в дів'яности були залучені Іван Дзюба, Борис Олійник, Богдан Ступка. Цей багатосерійник, якому віддав значну частину свого життя відомий кінорежисер Станіслав Клименко, після його смерті залишився незавершеним, хоча є сценарій наступних серій, зокрема, про Кирило-Мефодіївське братство, заслання та останні роки життя Тараса Григоровича. Сподіваємося, ми завершимо цю роботу, яку ще й досі мають змогу бачити глядачі телеканалів “Культура”, “Рада”, “Маляtko”, київських каналів. А серія “Варвара Репніна” стала окремим художнім фільмом, зокрема й завдяки яскравій актор-

ському суспільстві чітко означилися тенденції розколу, Всеукраїнське товариство “Просвіта” імені Т. Г. Шевченка виступило з ініціативою про всенародний збір добровільних пожертв на спорудження біля Чернечої гори в Каневі Тарасової церкви. Уявлялося, що саме храм, збудований усім миром задля миру і взаєморозуміння, стане символом єднання українців усього світу, людей доброї волі, кому небайдужа доля України в третьому тисячолітті...

Суспільство охоче відгукнулося на цю пропозицію — без поділу на схід і захід, конфесії і віросповідання, політичні уподобання й антипатії, виявивши громадянську зрілість і готовність до спільних дій, які свідчать, що Бог і Україна єдині. Імена кожного із жертводавців були зафіксовані на сторінках газети “Слово Просвіти”, як і сума кожного внеску, іноді символічна, але дуже важлива для справи і людей. Тисячі громадян, а серед них пенсіонери, школярі, найвідоміші діячі літератури і мистецтва зібрали дев'яност шість тисяч двісті сімдесят гривень 02 копійки. Цієї суми вистачило для того, аби замовити й виготовити проект Надбрамної церкви — Тарасового Храму, неподалік сходів, що ведуть до Могили Т. Г. Шевченка (автор Антонюк А. Є., директор інституту “УкрНДІпроектреставрація”) та, на побажання шевченкознавців, працівників заповідника, проект реставрації дерев'яної церкви Покрови Пресвятої Богородиці (на обидва проекти витрачено 671214 грн. 54 коп.).

У червні 2005 року, розглядаючи Генеральний план розвитку Шевченківського національного заповідника в м. Канів, Комітет із питань культури і духовності ВР прийняв рішення про те, аби будівництво надбрамної Тарасової церкви та Церкви Покрови в урочищі Монастирок включити в план формування території Заповідника (тодішній голова Комітету — Л. Танюк), на його землі і передати у власність Заповідника. У травні 2005 року, зліва від сходів, заклали пам'ятний знак-камінь із написом “Тут буде споруджено Тарасову Церкву — Церкву єднання” у присутності тодішнього найвищого керівництва держави.

Але далі справа з місця не зрушила. Ініціатори зведення Тарасової церкви — просвітяни і всі, хто їх підтримав, змушені були припинити збір коштів і висока ідея про Храм Кобзаревому духу і всеукраїнського братолюбства залишалася без відповіді, хоча нині, в переддень 200-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка, актуальна як ніколи. Тому я звернувся до Президента і Гуманітарної ради з проханням сприяти акції “Збудуймо Тарасову церкву”, яка має широку народну підтримку. Мене почули, і за результатами засідання в Протокол було внесено рішення: опрацювати питання щодо підтримки ініціативи Всеукраїнського товариства “Просвіта” імені Тараса Шевченка про спорудження у м. Каневі Черкаської області Тарасової церкви.

Впевнений, що сприяння і добра воля Президента є запорукою того, що позаконфесійна Тарасова церква постане до 200-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка. Для тисяч українців, що підтримали просвітянську акцію, це об'єднавча і високодуховна дія на підтвердження любові до нашого Пророка і віри у святу й непереможну єдину Україну.

Коментар народного депутата, голови Всеукраїнського товариства “Просвіта” імені Тараса Шевченка Павла Мовчана

— *Павле Михайловичу, Вас було запрошено до участі в засіданні Громадської гуманітарної ради, де йшлося про хід підготовки до відзначення 2014 року 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка. Хотілося б почути Ваші коментарі.*

— Глядачі Першого національного телеканалу мали можливість побачити й почути виступ Президента, який очолює Громадську раду, оцінити пропозиції, з якими виступили голова Товариства зв'язків із зарубіжними українцями “Україна—Світ” письменник Іван Драч, міністр закордонних справ Костянтин Грищенко, директор Інституту літератури імені Т. Шевченка академік Микола Жулинський, генеральний директор Національного музею Тараса Шевченка Дмитро Стус, політолог Володимир Цибулько, голова Черкаської обласної державної адміністрації Сергій Тулуб. У своєму виступі я говорив про ті просвітянські проекти, які виникли і здійснюються від часу відновлення “Просвіти”. Звичайно ж, це безстрокова видавничая акція “Просвіти” —

“Кобзар” у кожному домі”. Багато хто з наших прихильників (від школярів до літніх людей) має просвітянські видання “Кобзаря” — і в майстерних оформленнях Василя Лопати, Володимира Гарбуза, Миколи Стороженка, і в ошатному “шкільному” форматі, з прекрасними примітками, а також шойно виданий “Кобзар” у видавничому центрі “Просвіта”.

Ми маємо намір продовжувати цю акцію, адже вона доцільна й потрібна людям, бо “Кобзар”, попри будь-які ювілеї, завжди з Україною та українцями, інтерес до творчості Шевченка не згасає в світі, про що свідчать найновіші переклади польською, китайською, в'єтнамською, бенгальською мовами.

Просвітянський “Кобзар” різних років видання можна зустріти в шкільних і сільських бібліотеках, у родинних книгозбірнях і ми віримо, що ця українська Велика Книга поверне своє чільне місце в кожній сучасній сім'ї.

Друга, теж добре відома всім наша акція — художньо-просвітницький серіал

ській грі виконавців головних ролей Галини Стефанової й Тараса Денисенка. Сподіваємося, що цей художньо-просвітницький серіал буде завершено, адже він необхідний усім, хто пізнає правдивого Кобзаря — без нальоту хрестоматійного глядцю та намагань прикрасити його образ сучасними постмодерністськими домислами. Ця харизматична постать дана нам для того, аби ми “вчилися так, як треба”, вчитуючись, вглядаючись у кожну деталь його Долі і Творчості.

Так само варто повернути на екран нашого національного телебачення “Кобзареву світлицю”, яку створював незабутній Борис Гривачевський. Завдяки його журналістському таланту мільйони українців мали змогу побачити всі місця, пов'язані з Тарасовими стежками в Україні та поза Україною, побувати в музеях його імені. Борис Гривачевський збирав у телестудії десятки іменитих сучасників, які відкривали глядачам оту невидиму присутність Шевченка в моральній атмосфері суспільства, яка робить нас кращими, згуртованішими. Тож я звертався до Президента та членів Громадської гуманітарної ради з проханням повернути “Кобзареву світлицю” в національний телепростір, показати записи передач Бориса Гривачевського і дати нове життя його ідеї. Це необхідно сьогодні всім.

— *Саме в телепрограмах Бориса Гривачевського у серпні 2003 року, коли в україн-*

Власкор “СП”

Микола ЦИМБАЛЮК
Фото автора

У координатах власної незалежності

У понеділок останнього перед Великоднем Страсного тижня, щодень якого наближає нас до врочистої події — Христового Воскресіння (як уособлення перемоги Світла над Тьмою, Добра над Злом, Слова над Демагогією), у “Мистецькому Арсеналі” відбувся вечір “У майбутнього слух абсолютний”. Так видавництво “Либідь” і господарі мистецького закладу назвали тематичну презентацію книжки Івана Дзюби “Є поети для епох” та біографічне інтерв’ю Ліни Костенко за участю нашої героїні й авторів. Думками й почуттями зі слухачами ділилися Оксана Пахльовська, Марія Матіос, Лариса Івшина, Ірина Геращенко, Віталій Кличко, Ігор Лосєв, Володимир Панченко, Сергій Тримбач... Ольга Богомолець виконувала пісні на слова Ліни Костенко. А вірші читала сама поетеса.

“Її життєпис у її слові, а слово — невід’ємна частина історії України, її культури, її персоналітету. Це слово відлунювалося в серцях тисяч читачів, його ждали, по ньому зв’язали людську гідність, у ньому знаходили відгук своїх тривог і покріплення своєї віри в Україну та своїм надіям на її краще буття...” Ці слова Івана Дзюби зі вступної статті книги процитувала директор видавництва “Либідь” Олена Бойко. Бо й справді, її життєпис у її Слові... Чесному, правдивому, світлому, безкомпромісному, прекрасному, українському. Книжка вибудована за триединою складовою. “Таким чином, — зазначила Олена Олександрівна, — це розмова трьох близьких людей, розмова про головне, розмова про життя, розмова про історію, розмова про нашу культуру”.

Долучитися до широго спілкування прийшло багато людей, відомих не лише у літературно-мистецькому, а й політичному світі: простора зала була заповнена вщерть. Це традиція зустрічей з Ліною Костенко, з Іваном Дзюбою. Тож усі присутні мали можливість поспілкуватися з шістьдесятирічними, “з двома людьми, — як сказав відомий тележурналіст, ведучий вечора Святослав Цеголко, — які зберегли в собі дві дуже важливі риси і якості — гідність і невтрачену совість. Це дві якості, яких сьогодні так бракує всім нам... Справжній поет, як вважає Ліна Василівна, — повстанець і санітар, який має виносити з поля бою поранену Україну та її ледь живу рідну мову”.

Запрошений до слова Іван Дзюба багатослівним не був — зрештою все, що думає про цю дивовижну жінку-поета, її творчість, він написав у книжці. Але скористався нагодою і згадав Льва Копелева, письменника, філолога-германіста, нашого земляка, якому саме цього дня виповнилося 100 років. Він був ширим другом України. На радянському і пострадянському просторі його знали як людину, яка після війни 1941—1945 рр. чи не першою відкрито заговорили і повідала світу про жорстокість і безчинства “визволителів” не лише у звільненій Європі. Знали і як сміливого захисника дисидентів. О. І. Солженіцин у романі “В круге первом” вивів його під іменем Льва Рубіна. 1980 р. Копелева позбавили соєтського громадянства. З якою непідрубною шанобою ставилася освічена Європа до цієї незвичайної людини, ще раз пересвідчився 1993 р. Іван Дзюба, перебуваючи на відкритті виставки українського мистецтва в Німеччині. Коли до зали зайшов сивобородий вигнанець, усі присутні встали. Це справді була особистість високої людської честі. Гадаю, Ліна Костенко своїм життям і творчістю одна з небагатьох наших сучасників заслужила не тільки щоб перед нею встали, а й прихилили коліна.

Але людині великої душі й інтелекту, як правило, не до впадоби славослів’я, якого на таких заходах не уникнути, — для неї це страшенно незатишно. Може, тому так рідко можна побачити Ліну Костенко на подібних зустрічах. “Якщо відверто, — зізналася вона, — то мені дуже не хотілося йти на цю презентацію. Книжка вийшла ще восени, книжка про мене, це психологічний дискомфорт. Ще сидіти десь серед вас у куточку подати було б легше. Але з поваги до Івана Дзюби, до видавництва “Либідь”, до цих стін “Мистецького Арсеналу”, до людей, що прийшли на презентацію, я погодилася”. Пані Ліну організатори підкупили ще й тим, що пообіцяли новий, незвичайний формат презентації...

Вона, як вже говорилося, називалася рядком Поетеси “У майбутнього слух абсолютний”. “І справді, — ділилася з гостями своїми думками Ліна Василівна, — у майбутнього слух абсолютний, особливо тоді,

коли це майбутнє буде. Лейбніц колись сказав, що теперішнє, народжене минулим, народжує майбутнє. Якщо воно є, то цікаво, яке майбутнє воно родить і який буде слух у того майбутнього, якщо тепер глухонімі часи? Ще колись Леся Українка казала, що вона живе в глухонімі часи. І ми живемо в глухонімі часи. Який же може бути слух у майбутнього?”

Узявши за основу цю думку, вона запропонувала присутнім, аби спільна розмова вибудувалася саме навколо цієї національної проблеми. “Бо про поезію критики напишуть або не напишуть, це їхня справа, а нам треба... думати й працювати на майбутнє. Бо воно стоїть перед нами”.

Ліна Костенко нагадала слова тележурналіста Миколи Княжицького з каналу ТВі, що якщо у нас не стало розуму побудувати майбутнє, державу для себе, то збудуємо його хоча б для наших дітей. Зрозуміло, не зогляділися ми, як ці діти за часи проголошеної незалежності України вже вирости, і на думку Ліни Василівни, вони збудують його, якби їм тільки не заважали ті, хто є “не дуже динамічними”. “У нашому суспільстві дехто затуляється як слон у спеку своїми вухами і нічого не чує, — зіронізувала Ліна Василівна. — Я думаю, якщо така аналітична презентація відбується, це буде дуже добре”.

Під час виступу принагідно згадала кількарічної давнини презентацію книжки доньки Оксани Пахльовської “Аве, Європа!” в Українському домі. Ті, хто там був, пригадують, що тривалий час там на стінах висіли портрети діячів української історії. Був серед них і Тарас Шевченко, і “він так дивився з-під долоні: “А хто там у залі зібрався, а коли ж нарешті “прийде апостол правди і науки”? “Це з минулого дивився Шевченко, — сказала Ліна Костенко, — бо в минулого теж слух абсолютний. Бо минуле принаймні було, а майбутнє — я не знаю чи буде, якщо й дали так піде в цій державі”.

Два роки тому в Українському домі після тривалого вимушеного мовчання поетеса заявила, що повертається в літературу. Вона дотрималася слова і в літературу повернулася. “Але в яку? — нериторично за-

питала Ліна Костенко. — Але куди? Виявляється, я повернулася в укрсучліт, якому я не потрібна і який мені не потрібен”. Свята правда: у нашій літературі це зараз домінуючий напрям. Як правда й те, що в українській культурі (не лише письменстві) працює нечисленна когорта талановитих письменників, художників, артистів, композиторів, які є насправду подвижниками. “Але їх не видно, — стверджує Ліна Костенко, — не чути, вони не викликають інтерес, вони не зв’язані зі скандалами, вони не комерційні, вони просто працюють. А домінуючі нині тенденції: комерційні, скандальні, якісь гранто-, олігархо-, спонсоролюбні — це не є стиль справжньої літератури. Отож я повернулася в літературу, де відбувається процес, який називається укрсучлітпроцес”. І запропонувала літературознавцям, яких було чимало серед учасників зустрічі, аби вони замислилися, що ми маємо зараз за процес і як нащадки з майбутнього оцінять наші перші двадцять років української незалежності.

Своє мовчання впродовж цих двадцяти років, коли не з’являлася, нічого не друкувала (багато хто значує вішав: “Вона мовчить!”), пояснила просто: “Мовчить письменник тоді, коли він пише”. “Я правильно зробила, — переконана Ліна Костенко, — що мовчала і жила своїм, може, нелегким, але нормальним письменницьким життям. Я працювала, їздила в Чорнобильську зону відчуження. В екстремальних умовах бачила прекрасних людей, там не було ніякої ворожнечі, там була шира дружба і така любов між людьми (в Чорнобильській зоні!). І власне... Іван Дзюба, який, на диво, все і про всіх знає, написав, що я жила в координатах своєї незалежності. Подумайте, який я собі варіант життя обрала! Жити в координатах своєї незалежності... І це було справжнє життя. Коли ж я повернулася в цю літературу, то за два роки такого надивилася, пережила... і збагнула, що потрапила у кризу. Через що? Тому що ситуація-то недостойна. Я не була готова до таких стосунків, не готова до скандалів (мені й скандали вчиняли), бо сприймаю лише нормальне письменницьке спілкування зі своїм читачем”.

Згадала Ліна Василівна і книжковий ярмарок “Медвін”, що нещодавно відбувся

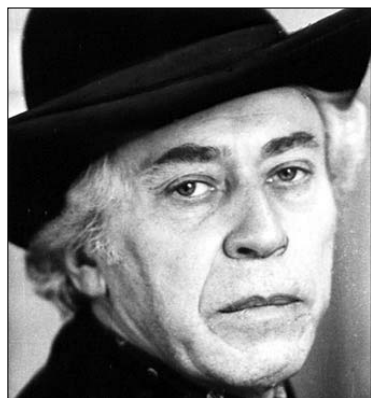
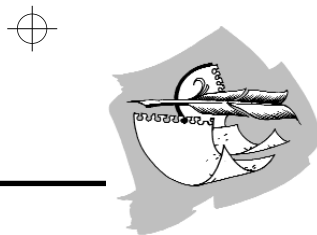
в одному з експоцентрів столиці. Яке там було гасло? Брати-письменники Капранови відчайдушно просили: “День без маюків!” Невже й справді ми дожилися до ручки, що мусимо акцентувати увагу громадськості на таких речах? Ліна Костенко неодноразово була у зоні відчуження, де їй як людині, просто як жінці було важко, надзвичайно ж важко психологічно. Зрештою, не легше почувається 95 % пересічних українців, що перебувають у різних (екологічних, економічних, культурних, мовних)

зонах відчуження з різними ступенями загроженості. Але найнебезпечніша зона для всіх, переконана Ліна Костенко, це зона етичної небезпеки, яка поширилася на всю Україну. Кожен почувається безправним, беззахисним, кожен може бути принижений, ображений, кожен може бути обкиданий брудом... Про це свідчить не лише вседозволеність і безкарність усіх трьох гілок нашої влади — парламенту, уряду, судів, прокуратури, міліції. Як барометр — Інтернет, який є прекрасною і водночас страшною річчю: туди зливають помийні зливальні і рідко чути тверезі голоси. “Одне слово, — зізналася поетеса, — важко. І ця зона етичної небезпеки просто довела мене до того, що за ці два роки я хотіла повернутися назад у координати своєї

незалежності. Але перед очима стоять люди, які чекають мого слова, які приходили на вечори, зустрічі. І в Рівному, і в Харкові. У мене залишилися найкращі спогади про Харків, найкращі... У Донецьк я не їздила, але з Донеччини надходить стільки рідних голосів... У Макіївці співають на мої слова 50 пісень. Ансамбль “Українське бельканто” дивовижними голосами несе наше слово серед териконів”.

Попри все, що відбувається в театрі абсурду під назвою “Україна”, Ліна Костенко вірить у майбутнє, нашу молодь. Для прикладу сказала про недавню акцію молоді, яка провела флеш-моб, у незвичний спосіб вітаючи її з днем народження: молодь у різних містах, і навіть у Південній Пальмірі — Одесі, на Потьомкінських сходах, читала улюблені вірші Ліни Костенко. То була всеукраїнська, несподівана за формою акція вияву шани й любові до поетеси і до українського слова. Це зробило саме те покоління, яке з-під долоні розглядає Шевченко в Українському домі. “Було покоління індиго, було покоління ікс, було покоління ігрек, — говорила вона, — а це я вже читала, що є покоління зет. Воно, це покоління, ровесник незалежності. І коли мені закидають, мовляв, що я там пишу, у мене ж шістьдесятирічне мислення, думаючи, що таке мислення — мислення певного періоду. Перепрощую, шістьдесятирічне мислення — краще, мабуть, що ми про цей світ чули, це високовольтна лінія духу, яку ми несли, тягли, обпікаючи руки, а потім вона провисла і тепер її топчуть у бруд”. При цьому Ліна Костенко зізналася, що в своєму автобіографічному інтерв’ю з Оксаною Пахльовською допустилася невеличкої помилки щодо того, що нема кому передати високовольтну лінію духу. Коли вживу зустрілася з молодими, вперилася, що є кому передавати ту вистраждану лінію духу. “Це брехня, що молодь не любить Україну, що вона хоче виїхати... Хто любить, хто не любить, хто вїде, хто не вїде, але їм потрібна дорога в майбутнє. Дорога захарашена, дорога важка, пролягає у зоні етичної небезпеки, і нині від нас залежить, ми мусимо ту дорогу розчистити, а далі молодь збудує все те, що потрібно їй для життя...”

Учитуючись у Слово Ліни Костенко, зробимо так, щоб майбутнє, яке має абсолютний слух, вловило у наших кроках, кожному прожитому дні сигнали, гідні кожного, справді незалежного і духовно багатого Божого творіння.

Упорядник і автор літературно-критичних розвідок лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка Володимир БАЗИЛЕВСЬКИЙ

*У домі вічності,
могутнім домі
Всякчасні будем ми
і незникомі.
М. Орест*

Поет загадковий, складний, критично прочитаний одиницями. Першу книжку видав у 43 роки. Сліди учнівства, як і фрагменти підрадянської біографії, губляться в тумані невідомості. Постав як

цілком сформований поет. Ранні вірші ніколи не видавав окремо, а дозовано розчиняв їх у кожній із наступних збірок. Позаяк написано раніше не поступається за якостями написаному пізніше, складається враження раз і назавжди віднайденого голосу. Голос той не мінявся, лише поглиблювався, виграючи від прямого перегукування з голосами європейських поетів, передусім німецьких і французьких.

Орест із тих поетів, чия перекладацька спадщина — органічна частка самостійної творчості. За нечисленними винятками, він перекладав тільки тих авторів, які були йому суголосні. Вони — складова його цілісності.

Якщо обіграти назву збірника Ореста "Гість і господа", то гість у його поетичній господі почуватиметься як у старанно прибраній світлиці, де немає нічого зайвого, всі речі на своєму місці й досить простягнути руку, щоб узяти саме ту з них, яка необхідна. Але ця ясність і доступність часто оманливі, бо приховують багатозначність змісту. В цьому й полягає складність сприйняття цієї поезії. Михайло Орест — поет для людей культури. Він з тих, про яких ка-

Михайло ОРЕСТ (1901–1963)

ДІМ ВІЧНОСТІ

жуть, що вони не від світу цього. У нього мало конкретних ознак земного. З молока посвякдення він збирав вершки: домагався синтезу. Як людина віруюча, поривався до Абсолюту. Це горня муза, яка отриває порох землі і дивиться в небо. Улюблена лексема Ореста — оболони. Він, який збагнув "жах тілесності", усе життя намагався наблизитися до "безбережності сутей". У цьому його унікальність в українській поезії, де він помилково зареєстрований як "молодший неокласик". Неокласицизм Ореста вторинний. До нього чи не цілком прикладаються слова, сказані ним про Стефана Георге, якого охоче перекладав: "Його творчість пливла в основному в річці символізму, але не чужими були

для С. Георге також чари класицистичного стилю". Звичайно ж, у сув'язі з ідеалістичною філософією і її "спасеними формулами".

Філософія М. Ореста еkleктична. Це філософія поета, підвладного захопленню. То маємо чисте християнство, то індуїзм, то суміш того з тим, то буддизм у тій своїй частині, яка не суперечить постулатові "Упанішад" про перевтілення душі згідно із законом карми.

Для освоєння Ореста потрібна обізнаність. Тільки тоді стане зрозумілим, чому риби в нього обертаються на птахів, квіти — на мотилів, а гілля дерев — на руки. Орест хотів, щоб його називали поетом лісу. Повторимо услід за І. Качуровським і Соломією Павличко — він справді був ним. Але

його ліс — це не тільки видима реальність, а й ноосфера Вернадського, а й безліч інших значень, тайнопис яких захоплюючий привід для майбутніх досліджень. Оспівані ним дерева постають у найнесподіваніших ракурсах, не раз змушуючи згадати ті сторінки з Фрезера, де йдеться про культ дерев у первісних народів. Пантеїзм, антропоморфізм, як і загальна натурфілософія Ореста підігравалися ще й близькими йому поетами.

Закономірно, що у його перекладацькому набутоківі "Дуби" Гельдерліна, "Брати" Бруно Вілле, "Гімн деревам" Отто Ернста, "Липень" Макса Давтендея та інші твори.

Езотерика, містика, есхатологія Ореста жилилися духом серед-

І кротість широсердна, янголина
Світляса в піднесеності трав.

Відаючи себе в любові білій,
Розточуючись в тім, що є не я,
Стократ, стократ себе душа находить.
Благословила доля і мене
Спізнати розкіш почувань безмірних;
У місті ріднім і в його лісах
Зосталася тому душі моєї
Частина найдорожча, повнозвучна
І повноцвітна. Що вона витає
І далі там, в отчизні дорогій,
Ти відаєш, о душе всеблагий!

Тепер живу я частю, тільки частю
Душі своєї. Бідна є вона,
Утомлена і тужна. В тілі тоскнім
Вона скитається по чужині,
І марна путь її, і плід німий.

О, визволи її з митарства злого,
Перенеси, благаю і з'єднай
З тим, що творило цвіт її безсмертний —
Дай у питомім розпуститись їй,
О, душе батьківщини всеблагий!

А оболона тлінна? Хай вона,
Тягар невинуваний і немилый,
На порох розпадеться. Ти ж пошли
По нього легіт. Він на крила візьме
Мій прах, полине з ним туди, на схід
І над лісами рідними розсіпле:

Землі моїй віддай і персть мою!"

День падає, як птах короткокрилий,
З височини непевної — і крик
З ним падає на трави побурілі,
На чорний і безлистий чагарник.

І здобич ту мисливець хмурозорий
Кладе в мішок до вбитих ним птахів,
І пахне млосно кров: моїх суворих,
Моїх розстріляних і мертвих днів.

1926

Як чорний корабель, у місто ніч впливає
І чорні води йдуть, вливаються без краю
В покірні вулиці. Пливе потужне зло,
І під напором хвиль у вікнах гнетється скло.

Свічею бідною горить моя молитва —
З могутнім мороком яка нерівна битва!

Лиш сонце молитов
спроможне прикликать
Сліпучих ангелів непереможну рать.

О смертний часе мій! Уже недовго ждати!
Потужне зло залле свічу мою й кімнати,
Ніхто не віджене неситу п'ятому пріч —
За трепетним вікном клекоچه грізно ніч.

1938

Те, що буде святий,
руйнує тиран темнодухий,
І вітварі мудреця

воїн рубає мечем;
Краще б мені не родитись,
ніж бачити псів нечестивих,
Краще убити себе,
ніж загинути від них!

1939 (у в'язниці).

Пониження духові

Тіло собрата, оковане смертю,
лежить перед нами;

Чуємо туги тягар,
чуєм пониження гніт.
Що ж несемо ми в глибинах своїх,
що видовищем смерті
Тяжко понижене в нас?

Дух несмертельний. Амін.

1946

Вгорнулись парки і сади
У шати млисті.
Дитя, чого шукаєш ти
В пожовклім листі?

Квіток не знайдеш ти під ним,
Минули квіти.
Минає все, як легкий дим, —
О тлінний світе!

1926

Весняним кленом я буйав:
Та вгасли весни —
І цвіт побляк, мій лист опав
І не воскресне.

Я — сум, я — попіл забуття,
Я — далі млисті.
Кого шукаєш, о дитя,
В опалім листі?

1939

Смерть

В глибокому сні моя мила,
Незрима очам, говорила:

Я лукам, дібровам, садам
Цвітіння душі віддам;
Джерела блакиттю очей напою
І в них заспіваю про радість мою —
І пов'ється в садах голубий фіміам,
І стане земля, як храм.

О любі дерева, мовчіть, не шепчіть!
Клоніте віраду своїх верховіть:
Під вами — мій друг. Він спить.

1935

Я згадую дім старовинний
В країні любові гостинній,
І парк, і тополі старі
Круг нього на тихій горі.

Я згадую сад тріумфальний;
Дозвілля моє безпечальне
В тім саді, притулку відрад,
Чинило свій мудрий обряд.

Там, подруго світла, з тобою
Впивав я меду супокою, —
Але, коли день западав,
Нас голос далекості звав

За межі деревесного храму;
Обтяжена вітами брама —
Спокійна, ясна, без окрас —
На поле виводила нас.

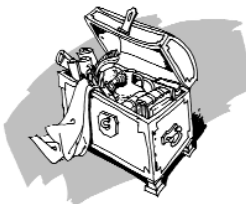
Покоїлись доли шавлійні,
На обрії піски біблійні
Жовтіли; близька небесам,
Ріка розливалася там.

А заходу благосне тління
Будило по горніх томліннях;
На злотний дивилась ти шлях —
І сльози сіяли в очах.

1937

Як перейти поріг непереступний,
Нерозімкнений розірвати круг,
Впустити в мислі пошум життєлюбний
І звуки свіжі в запустілій слух?

Хтось глибший є в мені, що він носити
Не хоче нуд постарілого Я.

Олександра КОНДРАТОВИЧ,
почесний краєзнавець України

Великдень. Великий день. Найвеличніший день. Свято зі свят.

Хоч би яке визначення використав, а все видаватиметься, що його недостатньо, аби передати в ньому велич цього празника душі. Позаду сім тижнів Великого посту, радісне приготування до зустрічі з Днем Світлого Воскресіння Господнього. Ще руки роблять ту чи ту роботу, а в серці вже органом звучить хорал: “Христос воскрес!” — “Воістину воскрес!”

Пасхи з великою радістю чекають і старі, й малі. Усі в цей час сповнені надії на незвідане торжество у світі любові, тепла, світла, чистоти, добра і правди. Тож усі підготовчі роботи виконуються з особливою ретельністю. Подвір’я, господарські приміщення бездоганно прибрані, кімнати побілені, вичишені, колись на стінах у селянських хатах замінювали рушники зі скромною вишивкою та ткацтвом на рушники з яскравими кольорами. “Усе робиш з такою радістю, — зізнавалась колись моя родичка із села Кричного Камінь-Каширського району Настя Тараканець, — мовби на тебе дивиться Сам Бог”. Присутність Всевишнього відчувається повсюдно. А головне — Він живе у кожній душі.

З особливою ретельністю готувався великодній кошик. У ньому має бути паска, ковбаска, свячене яечко, шинка, корінець хрону, давніш селяни клали сюди клинчик запеченого в печі сиру. У деяких селах разом із харчами ставили й горнято з водою, яке ще не використовували. Цією водою по поверненні з храму господар, линувши дещицю в колодязь, кропив домохадців, худобу, господарські приміщення, хату. Заможні господарі заплікали на Великдень поросятко. Воно було предметом особливої гордості, тому доставляли його на освячення в інший спосіб. У с. Ворокомлі (Камінь-Каширський район) хазяїн із тонких дощочок виготовляв невеличкі саночки, вистеляв їх добірним сіном, а господиня накривала сіно чистенькою лляною скатертинкою і викладала поросятко, яке закріплювали на саночках, і так, не накриваючи, везли до церкви. У моему рідному Кричному для цього делікатесу використовували окремий кошик. Настрій володарів такої смакотки, либонь, найкраще може передати пісенька, колись дуже поширена в народі:

Ой гоп, таки все:

Макар паску несе,

Макариха — поросля,

Наджджурилася.

Сиріч, запишалася, загордилася.

До церкви йшли цілими сім’ями, разом із дітьми. Аби вони не спали, матері

Фото Оксани Цєцури

Великдень: віра і вірування

повчали: “Не спить, дітки: сеї ночі Бог долі ділить. Як будете спати, то Бог не наділить вас доброю долею”. І така засторіжка переконувала якнайкраще. Люди щиро молилися, вірячи, що в цю ніч молитви йдуть просто на небо, і Бог їх обов’язково почує. Притомившись, виходили на хвилюнку на подвір’я, грілися коло вогнища. Колись під час Всеношної біля церков розпалювали багаття. Для цього сюди заздалегідь звозили сухі дубові пеньки, старі колоди. Вони горіли довго і не диміли, від них було багато тепла.

Повернувшись із храму, родина на чолі з господарем тричі обходила хату і вже потім заходила в приміщення.

Святочний сніданок розпочинався з молитви, привітання голови родини: “Христос воскрес!” Споживали свячене при запаленій свічці. Десь розпочинали трапезу зі свяченого яечка та паски, а десь спочатку кожен мав відкусити та з’їсти шматочок свяченого хрону, аби бути міцним і здоровим, “жилавим”, казали. Решту корінця буде висушено, і влітку, коли почнеться збір чорниць, матері зав’яжуть його шматочок у кінчик хустинки, яку пов’яжуть донька, йдучи до лісу. Це має захистити її від укусу гадюки.

Віра в Бога була настільки сильною й незаперечною, що все, що пов’язувалося зі Світлим Господнім Воскресінням, надто речі, які використовувалися під час богослужіння, набували в очах вірян магійної сили. Наприклад, портовинка чи рушник, якими накривали пасхальний кошик і які освячувалися разом з їстівними припасами. Першу використовувала баба-повитуха при важких пологах: розстеливши на підлозі, переводила через неї породіллю, аби полегшити й прискорити порід. Молода напередодні весілля перев’язувала рушником вишеньку або яблуньку, щоб під час урочистостей не було дощу. У багатьох селах обов’язково залишали шматок освяченої паски і використовували його, якщо корова не могла розтелитися. Переказують, ці заходи допомагають. Можна навести й інші приклади. Скажімо, дуже прискіпливо ставилися до спожитого за столом — не викидали жодної кришечки, їх додавали в корм курям, шакаралупки яєчок, особливо освячених, ретельно збирали й викидали в проточну воду або при посадці картоплі клали в лунки, що мало забезпечити гарний урожай бульб, виносили в поле та висипали в місцях, де росте осот, аби його позбутися і т. ін. І при цьо-

му зауважимо: така прагматичність не заперечувала широкій віри.

Першого дня люди відпочивали, в гості не ходили, “трималися своєї доми”, як казали. У другій половині дня молодь збиралася коло церков і дзвонила в усі дзвони. Цей веселий передзвон лунав у твоєму селі, сусідньому — і здавалось: то дзвонить саме небо і твоя душа сама співає.

Другий день Пасхи був колись на Волинському Поліссі своєрідним Днем матері. Вважалось неписаним законом “*ходити в гості до матері*”. Ще міг бути живим батько, в сім’ї також ще могли рости й менші діти, але *ходили в гості до матері*, що було своєрідним виявом її пошанування.

Рано-вранці цього дня хрещеники ходили *ранцювати*, тобто відвідували хрещену матір, яка надіяла маленьких відвідувачів крашанками, іншими словами кажучи, давала *ранець*. Вочевидь, така назва походить від слова *рано*. У деяких інших селах такий дарунок мав назву *волошебне*. Упродовж усіх святкових днів старші ходили в гості один до одного, діти гратися на вулиці, на вигоні. Багато забав було пов’язано з яечками: ними билися, викачували, вилупували тощо. До речі, таких ігор не уникали і старші. Битє яйце мало назву *битка*, *битуха*, *храш*, *хрущик* і діставалося тому, чиє яєчко лишилося неушкодженим.

На Великдень суворо заборонялося працювати — порушників карав сам Господь. З цього приводу існує чимало переказів про таких переступників. У Камінь-Каширському районі між селами Нуйно та Сошичне, Фаринки і Тоболи є урочище з промовистою назвою *Провалія*. Саме в цих місцях колись провалилися під землю селяни, які виїхали цього дня у поле орати. Якщо на Пасху прикласти вухо до землі, то можна почути, як хтось гукає із прізви: “Гаття! Гей! К собі!” То з того світу звучать голоси-застереження нам, нині сухим.

На Провідному тижні колись, починаючи від середини, працювали, проте в середу, яку вважали десь сухою, а десь градовою, заборонялося щось городити, аби не наклипати посухи чи граду. В посушливе літо громада пригадувала: хто ж то городив цього дня, і гуртом йшли до загороженої нивки та розкидали жерді по полю. Четвер вважається Великоднем вмєрлих, а тому ходили на цвинтар, прибирали могилки ближніх і сам цвинтар. У деяких селах у середу ввечері накривали стіл як на Пасху, клали також свічку та сірники, аби померлі предки могли відзначити свій Великдень.

На Проводи, коли живі христосуються з померлими, моляться за упокій їхніх душ, замовляють спеціальну службу, вважають своїм обов’язком відвідати їхні могилки, завершуються великодні свята.

Рівненська конкурсантка

Євген ЦИМБАЛЮК,
Рівненська обл.

У рамках підготовки до Всеукраїнського фестивалю писанок Рівне вирішило козирнути мегавитвором, який виготовили зі спецпластику на заводі імені Антонова. Його розписували чотири художники протягом півтора місяці. Це викладачі художньої школи писанкарка Наталя Дребот і троє майстрів Мартиненків. Наразі у Рівненському торговельному центрі “Екватор” роботу виставили на огляд. Потім писанку перевезуть на Майдан Незалежності, аби рівненці могли помилуватися нею на Великдень. А далі її повезуть до столиці, де вона візьме участь в акції “Парад писанок”.

Рівненська “конкурсантка” мальовнича. Її (а це 30 квадратних метрів площі) вкрили давніми узорами, своєрідними польськими оберегами. Тут косий хрест, сільська ідилія, зірки, овочі. А ще сучасні стилізовані мотиви, виконані в техніці псевдотравлення. В основу композиції покладене символічне дерево життя — як

Рівненська гігантська писанка

сув’язь поколінь. Прикметно, що Рівне має намір створити ще одну писанку, аби вона залишилася на рідних теренах.

Юні французи вчилися малювати писанки

Сергій КОРНІЄНКО,
м. Чернігів
Фото автора

Незвичайний майстер-клас із писанкарства відбувся у Чернігівському просвітянському культурно-мистецькому центрі “Інтермеццо”. Бажання навчитися розписувати писанку виявили діти з Франції, які нині живуть і навчаються в Славутічі.

Секретами писанкарства ділилась і навчала Ольга Костюченко, відома чернігівська майстриня з вишивки, лялькаря і писанкарка. А Тетяна Жогалко, керівник Центру і міської організації суспільної служби України, розповіла про традиції розпису писанок. Діти ознайомились із виставкою з мистецької галереї “Круті Сходи”, а це писанки, яйця з кераміки і скла і вироби, створені дітьми-інвалідами з громадської організації “Шанс”. Французькі гості мали змогу подивитися витинанки і навіть поводитися техніці їхнього виготовлення.

Діти з “Шансу” провели для французьких ровесників майстер-клас. А на завершення всі переглянули цікавий фільм про маленьку героїню Настю Лалетіну, танцівницю на візочку, яка теж була на цій зустрічі.

Дорогі браття і сестри!
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Найбільшим злом, яке існує у світі, є смерть. Люди помирають не тому, що життя для них стає важким, а тому, що через гріх першої людини, Адама, смерть увійшла в їхню природу. Людина не хоче померати навіть тоді, коли тяжко хворіє і через старість стає непрaceздатною. Чому вона не хоче померати? Тому що її природа створена Богом для життя вічного. Будучи вільною, людина обрала не життя, а смерть: через гріх Адама смерть пошкодила людську природу, яку оновити людина не могла. Не могли цього зробити й ангели, оскільки людську природу створили не вони. Людину створив Бог! Тому оновити,

Великоднє послання Патріарха Київського і всієї Руси—України Філарета

**Преосвященним архіпастирям, боголюбивим пастирям,
чесному чернецтву та всім вірним Української
Православної Церкви Київського Патріархату**

а це значить, подолати в людській природі смерть, міг тільки її Творець, тобто Бог.

Зі Свого чоловіколюбства Син Божий втілюється, став людиною, постраждав на хресті, помер і на третій день воскрес — і таким чином подолав смерть у людській природі. Якби Син Божий не втілювався і не став людиною, Він би не помер; а якби не помер, то і не воскрес і не переміг би смерть у людській природі. А це означає, що смерть продовжувала б панувати над родом людським.

Сьогодні ми святкуємо “смерті умертвіння... іншого, вічного життя початок...” (7 пісня Пасхального канону). В пасхальні дні у храмах за богослужінням постійно звучать слова “Христос Воскрес!”, на які відповідаємо: “Воистину Воскрес!”. Якщо в когось немає віри у Воскресіння Христове, то навіщо відповідати “Воистину Воскрес!?” Не треба говорити неправди!

Чому ми радіємо?! Адже воскрес Христос, а не ми. В тому то й справа, що воскресіння Христове безпосередньо стосується кожного з нас. Як через тілесного родоначальника людства Адама, який ввів у людську природу смерть, підкорилися закону смерті всі люди, з'єднані з ним через тілесне народження, — так у духовному родоначальнику Ісусові Христі воскреснуть усі, духовно відроджені Ним, з'єднані з Ним вірою (див. 1 Кор. 15: 20—22, 47—48). Те, що відбулося з Адамом, перейшло на

весь людський рід. Тому те, що сталося з Ісусом Христом, у свій час звершиться над усім людством. Апостол Павло ясно і впевнено свідчить: “Як в Адамі всі вмирають, так у Христі всі оживуть” (1 Кор. 15: 22). Ми помираємо тому, що споріднені з Адамом померлим, а воскреснемо через те, що хрещенням з'єдналися з воскреслим Христом.

Підсвідомо ми радіємо тому, що Син Божий Господь наш Ісус Христос оновив нашу занепалу природу, а це означає, що ми воскреснемо тілами для життя вічного. Померлі продовжують існувати душею, оскільки вона створена безсмертною за своєю природою. Але, живучи на землі, людина чинить добро чи зло не тільки душею, а й тілом, — тому тіло також повинно або блаженствувати, або страждати у вічності, відповідно до того, яким було проваджене життя на землі. Тому нас не повинно турбувати питання: воскреснемо ми чи ні. Якщо Бог сказав: воскреснуть усі люди, — значить, так і станеться. Воскресне кожна людина, незалежно від того, вірить вона в це чи не вірить. Загальне воскресіння залежить не від людини, а від Бога, від Його всемогутності. Спаситель наш Ісус Христос твердо обіцяв: “...Я живу, і ви будете жити” (Ін. 14: 19).

Переважає більшість людей не думає про вічне життя, про воскресіння. Вони присвячують себе тимчасовому, земному,

забуваючи про своє вічне призначення. Апостол Павло ясно говорить: “Невже не знаєте, що неправедники Царства Божого не успадкують? Не обманюйте себе: ні блудники, ні ідолослужителі (а ті, що поклоняються мамоні, тобто багатству, також є ідолослужителями. — П. Ф.), ні перелюбники... ні злодії, ні лихварі, ні п'яниці, ні хижаки — Царства Божого не успадкують” (1 Кор. 6: 9—10). Але правдиві християни, які є такими не за назвою, а за суттю, готуються до вічного життя. Серед мінливого земного життя воскресіння Христове дарує душі християнина велику втіху і віраду.

Воскресіння Христове дарувало нам віру, сильнішу за земні страждання. Воно дає нам силу перемагати їх, бо радість Воскресіння Христового для всіх християн є джерелом світла, миру, любові, мужності й сили.

У ці пасхальні дні сердечно вітаю вас, преосвященні архіпастирі, боголюбиві пастирі, чесне чернецтво, дорогі браття і сестри, зі святым світлого Воскресіння Христового. Поздоровляю з Пасхою Христовою Президента України Віктора Януковича, Український уряд, Верховну Раду, Збройні сили України, всіх християн України і весь український народ. Сердно вітаю всіх українців у Європі та Азії, в Канаді, Америці та Австралії.

Нехай оновить воскреслий Господь Ісус Христос наші духовні й тілесні сили на добрі діла для блага нашої Української держави та українського народу.

Нехай Христос Спаситель приведе Українське Православ'я до єдиної Помісної Української Православної Церкви. Йому слава і поклоніння на віки віків.

Воистину Христос Воскрес!

Філарет,
Патріарх Київський
і всієї Русі—України

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

“Небеса достойно нехай веселяться,
земля ж нехай радіє,
нехай же святкує увесь
видимий світ і невидимий,
Христос бо воскрес — радість вічна!”
Воскресна Утрень,
Канон Пасхи

У цей урочистий день Воскресіння Христового Його Церква, сповнена небесним світлом, оспівує Господа, який переможемо виходить із запечатаного гробу. “Світло світить у темряві, і не поїняла його темрява”, — проголошує у цю пасхальну ніч євангеліст Іван (Ів. 1, 5). Як темрява не може зупинити чи обмежити світла, так само смерть і гріб не змогли втримати Джерело життя — нашого Спасителя, який наповнює сьогодні Всесвіт своїм світлом і своєю благодаттю.

“Небеса достойно нехай веселяться,
земля ж нехай радіє!”

Сьогодні радість і веселість об'єднує небо і землю в єдину пасхальну Літургію, в якій звучать і наші великодні піснеспіви. У своєму воскресінні Спаситель, який перемагає смерть, повертає єдність душі й тіла людській істоті, а разом із цим збирає воедино все видиме і невидиме створіння, що було відчужене між собою через гріх людини. Гріх є найбільшим нещастям людини, бо позбавляє її приязні з Богом, вносить поділ і розбрат у суспільство, завдає страждань усьому створеному. Про це свідчить святий Павло, коли в Посланні до римлян каже: “Очікуючи визволення від рабства тління, на свободу слави дітей Божих... усе створіння понині стогне і разом страждає у тяжких муках” (пор. Рим. 8, 21—22). Воскреслий Христос сьогодні приносить дітям Божим довгоочікувану свободу, а разом із ними єднає в одне ціле весь Усесвіт. Ось чому цього дня небеса та земля разом достойно радіють і веселяться! Своїм переможним виходом із гробу Господь усуває всі перепони до єдності Всесвіту зі своїм Творцем. Виходячи з Пекла, він ламає ворота смерті — те, що відділя-

ло людину від Джерела життя, її Творця, і сповнює її безсмертям.

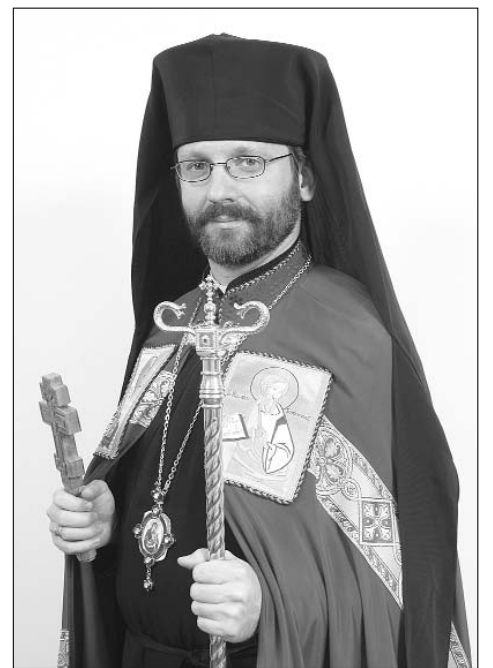
Сьогодні з нами “нехай же святкує увесь
видимий світ і невидимий!”

Змістом і глибинною основою пасхальних святкувань є спільне переживання єдності всього світу в Христі. У цього-рочному святкуванні Пасхи Господньої ми, вірні Української Греко-Католицької Церкви, покликані ще і ще раз відкрити для себе воскреслого Христа як непорушного каменя єдності нашого народу. Святкуючи сьогодні перемогу нашого Спасителя над смертю, зруйнуємо світлом Його воскресіння всі поділи і ворожечі, видимі й невидимі, які розбивають наше суспільство в його громадському та церковному житті. Божественний Спаситель застерігає нас: “Кожне царство, розділене в собі, запустіє” (Мт. 12, 25). Воскреслий Христос у своєму тілі подолав протистояння, незгоди і суперечності, які загрожують людині, окремим народам і всьому людству. Він і нашою українському народові прагне принести мир і поєднання. Однак ми мусимо відкрити свої руки, щоб прийняти цей дар із рук воскреслого Спасителя. Відкриті руки означає: позбутися власних амбіцій, самолюбства, користюлюбства; поставити добро народу понад власні інтереси чи інтереси політичних партій; бути готовим вийти назустріч ближньому там, де йдеться про загальне благо. Осяяна світлом Христового воскресіння віруюча людина не може дивитися на іншу людину через призму ненависті чи помсти, вона готова пробачити навіть ворогові і примиритися з ним. Хто не здатний до прощення, той не зрозумів того великого послання, яке приносить нам

Спаситель із гробу — послання єдності та миру. Увесь видимий і невидимий світ сьогодні навчає нас, що неможливо пережити всю повноту великодньої радості, живучи в полоні власної відокремленості: особистої, національної чи навіть політичної. Вповні святкувати Пасху Господню та відчувати всеохопну радість зустрічі з Воскреслим ми можемо лише разом, зруйнувавши силою Спасителя все, що нас роз'єднує. Про це пише апостол Павло: “Він — наш мир, він, що зробив із двох одне, зруйнувавши стіну, яка було перегородою, тобто ворожечу, своїм тілом... щоб із двох зробити в собі одну нову людину, вчинивши мир між нами” (Еф. 2, 14—15). Наше пасхальне побажання — щоб як у єдності й мирі Христовому святкує сьогодні все видиме й невидиме, так само, щоб у мирі та єдності скріпився сьогодні благодаттю та життям Воскреслого весь український світ!

“Христос бо воскрес — радість вічна!”

Цього-рочний Великдень ми переживаємо, вдвляючись у невмирущу постать слуги Божого Патріарха Йосифа (Сліпого). Він, як незламний етнарх — батько нашого народу, не пішов на компроміс із злом і тому об'єднав у своїй постаті різні середовища українського світу: в'язнів сталінських концтаборів, вірних переслідуваної “мовчазної” Церкви та всіх українців “у розсіянні суших”, які, за дивним Божим промислом, принесли нашу Церкву в різні континенти Земної кулі. Його визволення з ув'язнення близько півстоліття тому подібне до переможного виходу воскреслого Христа з гробової темниці, промінням пасхальної радості освітіло, пробудило і зібрало воедино весь україн-

ський світ. У його особі ми сьогодні бачимо, що жодні людські перепони та військові кордони не здатні стримати всеохопну та об'єднавчу могутність вічної радості Христа, якого живе і зростає Його воскресла Церква.

Дорогі у Христі! У цей світлий празник Воскресіння Христового хочу завітати з пасхальним привітом до оселі кожного з вас. Нехай слова найдавнішої апостольської проповіді “Христос воскрес!” залунають сьогодні всюди, де б'ється українське серце, та покличуть його до радості та єдності зі своїм братом і сестрою. Поділюмо нині свяченням з усіма, хто потребує, та донесемо цю радість до кожного, хто сумує. Нехай світло Христа, який переможно виходить із гробу, просвітить кожного з нас, дасть силу та впевненість, зміцнить у вірі, надії, любові та дарує свій мир.

Христос воскрес!

† СВЯТОСЛАВ
Дано в Києві, при Патріаршому соборі
Воскресіння Христового, 3 квітня/31 березня 2012 року Божого

“Зустріч весни не приурочували до певної календарної дати, а орієнтувалися на зміни в природі”.

Олексій ЗАЄЦЬ

Весняні обряди на Київщині

Село Харомне розкинулося на півночі Київського Полісся, майже на кордоні з Білоруссю, за річкою Прип'ять і тому його мешканців називають заріччани. Частина населення — вихідці з Чернігівської області, частина — вихідці з Білорусі. Про це свідчать історичні джерела та те, що сусідні села називали хароменців “литвинами”, так у нас називають білорусів. Спочатку село називали Харомне, а коли прийшла радянська влада, його перейменували в Затонське, а згодом на Чапаєвку. Тепер воно мертве, оскільки місцевих мешканців виселили після аварії на Чорнобильській атомній електростанції.

Мої записи здійснені у 2000—2009 роках від переселенців с. Харомне, які тепер живуть у с. Людвинівка Макарівського району Київської області. За спогадами літніх жінок, їхнє рідне село мало різні звичаї. Розповіді про обряди та деякі наспіви весняного періоду, оскільки вони збереглися найкраще.

Весняний цикл с. Харомне умовно можна поділити на три етапи: зустріч весни, обряд водіння стріли, проводи русалок.

Зустріч весни не приурочували до певної календарної дати, а орієнтувалися на зміни в природі. Опитані кажуть: “Весну сустрекали, калі снег пачне сходіть”. Перше виконання веснянок супроводжувалося спеціальними діями. Дівчата на пагорбі за селом навхрест клали солому, вчотирьох ставали одна навпроти одної і починали “весну співати”.

*Ой на нашам й астравочку,
Качечка й несеця,
Не будь мене й у сьом ссле,
Так мене здася.
Ой млін меле, ой млін меле,
Кальосамі верне,
Пітаця казак дєвкі,
Чи пайдєш за мене.*

*Ой не пайду я, казаче,
З далекого краю,
Будеш біті ще й ляті,
Я роду не маю.*

Обряд цей, як виявилося, походить із сусіднього села Городчан. Важливо, що для

цього обряду брали не яку-небудь солому, а перший сніп, яким улітку зажинали жито. Цей сніп зберігали до коляд і ставили на покуті. На Водохреще його виносили в комору й тримали там до весни. Після зустрічі весни дівчата спалювали солому в печі й влаштовували спільну трапезу.

Обряд “Проводи стріли” приурочений до свята Благовіщення (7 квітня). У ньому брали участь заміжні жінки старшого віку. Збиралися вони в центрі села, бралися за руки і починали обходити село, співаючи таку пісню:

*Летєла стрєла дай уздовж сєла
Да в недєлю рано, дай уздовж сєла,
Да вбїла стрєла вдовїного сина
Да в недєлю рано, вдовїного сина.*

Переселенці з с. Чапаївка Чорнобильського району під час проведення обряду “Проводи русалки”

Закінчувався весняний сезон у с. Харомне обрядом проводів русалок, який відбувався через тиждень після Трійці в понеділок. Удень жінки плели вінки з гілок осики, щоб відлякувати нечисту силу. В місцевих віруваннях русалками вважають утоплеників, дітей, що померли нехрещеними, та всіх людей, які померли на русальному тижні. Русалок проводжали увечері після приходу худоби з поля. Для цього всі мешканці збиралися в центрі села та зі спеціальними піснями ішли на кладовище.

*Я русалочку правєду,
Щє й асінаю заламню,
Шоб русалачкі не хадїлі,
Наших парабков не любїлі.
Ох правєду русалкі да ямкі,
Сама вернєє да мамкі.*

Із цими піснями тричі обходили кладовище, а потім могили так званих русалок. Перед входом на кладовище на

стовпах розпалювали вогнища. Під час проводів русалок, крім русальних пісень, могли також виконувати різні веснянки. Це був останній день співу веснянок. Обряд закінчувався спільною трапезою, після якої молодь влаштовувала різні ігрища: палила вогнища і стрибала через них, хлопці лякали дівчат, обливали їх водою...

Хоча записи зроблені вже від переселенців із Чорнобильського району, жінки добре пам'ятають рідні звичаї, детально про них розповідають і співають відповідні пісні. Це свідчить про те, що в минулому ці жінки були безпосередніми учасниками весняних обрядів. А ще хоча зазначити, що весняні звичаї добре знали жінки, народжені до 1930-х років.

Весняний сезон села Харомне досить розгалужений. Він складається з трьох основних етапів, кожний із яких виокремлює певний календарний період: перший етап — початок весни, який трактувався як важлива зустріч; другий етап — розквіт на Благовіщення з обов'язковими хороводами; третій (кінцевий) етап, пов'язаний із провадами весняного календарного періоду та поминальними обрядами.

СЛОВО Просвіти

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

ПЕРЕДПЛАТА — 2012

Вартість передплати

(з доставкою і поштовими витратами):

Поштовий індекс — 30617, сторінка 68 в “Каталозі”

на 1 місяць 9 грн 37 коп. на півроку 53 грн 37 коп.
на 3 місяці 27 грн 51 коп. на рік 105 грн 54 коп.

Ви — зі “Словом Просвіти”, бо це — Ваша газета!

Засновник:
Всеукраїнське
товариство “Просвіта”
імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор
Любов ГОЛОТА
Редколегія
Любов ГОЛОТА (голова),
Ярема ГОЯН,
Павло МОВЧАН,
Олександр ПОНОМАРІВ,
Іван ЮЩУК

Заступники головного редактора
Петро АНТОНЕНКО
279-49-47,
Євген БУКЕТ
279-39-55

Заступник головного редактора
з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел/факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК
Відділ просвітницької роботи
Надія КИР'ЯН
270-55-57
Відділ культури
Микола ЦИМБАЛЮК
279-49-47

Відділ коректури
Тетяна ЩЕРБАК
Ірина СТЕЛЬМАХ
278-63-69

Комп'ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК,
Олег БЕССЬКИЙ
278-63-69

Кореспондент
Уляна ВОЛІКОВСЬКА

Черговий редактор
Євген БУКЕТ

Бухгалтерія
279-41-46

Адреса редакції:
вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovoprosvity.org
http://prosvitanews.org.ua

Видруковано з готових фотоформ на
комбінаті “Преса України” у середу.
Зам. № 3301215
Наклад у квітні — 20 000

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність
інформації несуть автори.
Редакція залишає за собою право
редагування та скорочення текстів.
Редакція не завжди поділяє
погляди своїх авторів.
При використанні наших публікацій
посилання на “Слово Просвіти”
обов'язкове.
Індекс газети
“Слово Просвіти” — 30617

